

MINISTERSTVO FINANCÍ
Odbor Provoz ICT
Oddělení Informační podpora a knihovna

Finanční a ekonomické Informace

Dokumentační bulletin MF

Přehled dokumentovaných článků,
knih a dalších informačních zdrojů

6/2023

Červen

**Finanční a ekonomické
INFORMACE**
Dokumentační bulletin MF
**Přehled dokumentovaných článků,
knih a dalších informačních zdrojů**

Vydavatel:

Ministerstvo financí,
odbor Vnější vztahy a komunikace
Oddělení Informační podpora
a knihovna

IČ 00006947

Technická redakce:

Mgr. J. Machonský

Redakční rada:

Mgr. J. Benda, Ing. Mgr. T. Dudáčková,
Bc. I. Janoušková, Mgr. M. Lukeš,
Mgr. J. Machonský, S. Pelech,
PhDr. L. Tvrda, Mgr. E. Vaňová

Evid. číslo periodického tisku:

MK ČR E 18634

Identifikační číslo ISSN: 1804-7262

Redakce:

Letenská 15, 118 10 Praha 1
Tel.: 257 042 588
e-mail: knihovna@mfcz.cz

Distribuce:

Ministerstvo financí,
odbor Vnější vztahy a komunikace,
odd. Informační podpora a knihovna,
Letenská 15, 118 10 Praha 1
Tel.: 257 042 588
e-mail: knihovna@mfcz.cz

Číslo odevzdáno do tisku 30. 6. 2023
Vychází 1x měsíčně, zdarma

Elektronický archiv:

<http://knihovna.mfcz.cz/bulletin.php>
(intranet)
[http://www.mfcz.cz/cs/o-ministerstvu/
sluzby-verejnosti/odborna-knihovna/
dokumentacni-bulletin](http://www.mfcz.cz/cs/o-ministerstvu/sluzby-verejnosti/odborna-knihovna/dokumentacni-bulletin) (internet)

Do čísla přispěli:

Ing. Mgr. T. Dudáčková,
Bc. I. Janoušková, Mgr. M. Lukeš,
PhDr. L. Tvrda, S. Pelech,
Mgr. E. Vaňová

Vážení čtenáři,

předkládáme Vám červnové číslo dokumentačního bulletinu Finanční a ekonomické INFORMACE. Nabízí jako obvykle souhrn nejnovějších odborných článků, knih a jiných informačních zdrojů vztahujících se k problematice Ministerstva financí a jeho resortu.

Drtivá většina vyspělých zemí se poslední desetiletí s větší či menší mírou úspěšnosti snaží vyřešit problémy spojené se stárnutím populace. Důchodová reforma se stala mantrou politických špiček především na kontinentu, který sám sebe příznačně nazývá starý. Bohužel ve většině států neexistuje síla, která by dokázala stohy návrhů odborníků přetavit v konkrétní řešení a realizovala udržitelné financování penzí i dalším generacím. Poslední pokus vypořádat se s tímto problémem pochází momentálně z Francie a věnujeme mu náš přehledový článek z rubriky podrobně k tématu s názvem „Francouzská penzijní reforma: fiskální, politický i kulturní kontext.“ Geneze důchodové reformy v zemi galského kohouta jakoby demonstrovala typické problémy podobných reform. Přichází vlastně již opožděně; pokud by nedošlo k jejímu prosazení tak by deficit penzijního účtu brzy dosahoval závratných výšin; jedním z jejích základních kamenů je navýšení věku odchodu do penze, což ovšem naráží na všeobecný (a ve Francii tradičně radikální) odpor těch, kterých se týká. Francouzi se s reformou rozhodně nevypořádali, a i když ji stvrdila i francouzská Ústavní rada odpor proti ní přetrvává. A to vše v situaci, kdy Francie svůj penzijní systém reformovat prostě potřebuje.

Věříme, že Vás pravidelný přehled nových informačních pramenů zaujme. Rádi Vám zajistíme plné texty článků i požadované knihy.

Mgr. Jiří Machonský
člen redakční rady

Texty publikované v tomto bulletinu nevyjadřují názor redakce ani nejsou oficiálním stanoviskem Ministerstva financí. Uvedené informace odrážejí aktuální trendy a komentáře v odborné literatuře.

AKTUALITY

ČNB publikovala novou *Zprávu o vývoji platební bilance za r. 2022*. viz: <https://www.cnb.cz/cs/cnb-news/aktuality/Zprava-o-vyvoji-platebni-bilance-2022/>

DG ECFIN vydal na konci května zprávu hodnotící makroekonomickou zranitelnost ekonomiky ČR, *In-Depth Review 2023 - Czechia* viz: https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/depth-review-2023-czechia_en

Letní provoz Odborné knihovny MF

Rádi bychom Vás upozornili, že v období od 1. 7. do 1. 9. 2023 bude mít Odborná knihovna Ministerstva financí následující otvírací dobu:

pondělí:	9:00 - 12.00, 13.00 - 15.00
úterý:	9:00 - 12.00
středa:	9:00 - 12.00, 13.00 - 15.00
čtvrtek:	9:00 - 12.00
pátek:	9:00 - 12.00

Publikováno na webu MF

Na webu MF 1.6. uveřejněna zpráva: *Přehled o činnosti cenových kontrolních orgánů za rok 2022*. viz: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/cenova-regulace-a-kontrola/vysledky-cenove-kontroly>

15. 6. byla na webu MF uveřejněna *Rozpočtová strategie sektoru veřejných institucí České republiky na léta 2024 až 2026*. viz: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/rozpocetova-strategie/2023/rozpocetova-strategie-sektoru-verejnych-i-51633/>

Na webu MF byla 21.6. uveřejněna *Výroční zpráva o činnosti FAÚ za rok 2022*. viz: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/aktuality/2023/vyrocní-zprava-o-cinnosti-fau-za-rok-202-51648/>

Monitoring tisku

Pravidelný speciální monitoring za období 1. 6. 2023 – 29. 6. 2023 se tentokrát věnuje tématu:

Norma Euro 7

Byl zpracován z tištěných médií a internetových serverů a naleznete jej včetně archivu starších monitoringů v sekci Monitoring médií na adrese: <http://knihovna.mfcr.cz/monitoring.php>

Výběr z nových monitoringů tisku

Rádi bychom Vás upozornili na některá nová témata monitoringů tisku:

- ❖ Audit a účetnictví
- ❖ Corporate Governance
- ❖ ESG, udržitelné finance
- ❖ Hospodaření výzkumných organizací
- ❖ Oběh účetních dokladů v podmínkách zákona o kontrole
- ❖ Správní spolupráce a mezinárodní výměna informací v oblasti daní

Informace k těmto, i všem ostatním, monitoringům naleznete na adrese: <https://knihovna.urad.mfcr.cz/webz/monitor.php>

O B S A H

Podrobně k tématu.....	4
Francouzská penzijní reforma: fiskální, politický i kulturní kontext	4
Dokumentace českého a zahraničního tisku.....	10
Daně.....	10
Ekonomické vědy. Ekonomie	15
Finance. Bankovníctví. Měnový systém	16
Hospodářská situace a politika. Řízení. Výroba. Služby. Ceny	22
Informatika. Počítače	23
Obchod. Cla. Mezinárodní finance	24
Podnik a podnikání	27
Pojišťovnictví. Sociální péče	28
Pozemky a nemovitosti. Bytové hospodářství	28
Práce. Zaměstnanci. Zaměstnavatelé	28
Právo.....	29
Statistika. Demografie. Sociologie	31
Účetnictví	32
Veřejná správa	32
Veřejné finance. Rozpočet.....	33
Zdravotnictví	37
Životní prostředí	38
Životní úroveň	38
Ostatní	38
Přehled nových knih	44

Francouzská penzijní reforma: fiskální, politický i kulturní kontext

Mgr. Ing. Taťána Dudáčková

Oddělení 5904, Informační podpora a knihovna

Na jaře loňského roku byl podruhé zvolen francouzským prezidentem Emmanuel Macron. Macron již během své kampaně avizoval záměr provést důchodovou reformu¹, a to přesto, že jeho dřívější plány na zvýšení věku odchodu do starobního důchodu se rozhodně s pochopením francouzské veřejnosti neseťkaly². Téma rezonovalo francouzskou společností a místním i zahraničním tiskem i tentokrát a vzhledem k míře protestů proniklo i do českých médií. Zároveň se v poslední době nejen český, ale i zahraniční tisk zabývá otázkou udržitelnosti veřejných financí v době stárnutí obyvatelstva, kdy současně rostou požadavky na financování i v jiných oblastech (obrana, životní prostředí) a zvyšují se úrokové sazby. V tomto kontextu bude v článku představena francouzská reforma, jež byla definitivně schválena v polovině dubna letošního roku³. Příspěvek se nevyhne ani politickým a kulturním souvislostem specifickým pro francouzské prostředí – ty vysvětlují, proč je v očích protestujících zvýšení věku pro odchod do důchodu z 62 na 64 let nepřijatelné, ačkoli nejde v evropském srovnání o nijak vysokou hranici⁴.

Francouzská penzijní reforma a udržitelnost veřejných financí ve Francii i jinde

Nejprve obecněji nejen o Francii – debaty o konsolidaci veřejných financí nabývají v českém i zahraničním tisku na síle. Článek *Stuck in fiscal fantasyland*⁵ týdeníku The Economist poukazuje na neudržitelnost rozpočtových deficitů v zemích po celém světě. Do popředí pozornosti se v poslední době dostaly Spojené státy, kde hrozilo vyhlášení platební neschopnosti od počátku června, pokud by nedošlo ke zvýšení dluhového stropu. Podobný tlak na veřejné finance a zároveň neuvědomování si závažnosti problému, popř. jeho maskování se však objevuje i jinde – např. v EU (diskuze o reformě Paktu stability a růstu v situaci, kdy Evropská centrální banka skrytě „podpírá“ nejslabší členy eurozóny) nebo Číně (stát je nucen zachraňovat finance provincií, oficiální čísla se však napohled jeví jako příznivá). Klesající úrokové sazby po finanční krizi v letech 2007-2009 napomohly k udržitelnosti veřejných financí, příliš tak nevadilo ani prohlubování dluhu během pandemie nebo energetické krize. Později však musely centrální banky zasáhnout proti sílící inflaci zvýšením úrokových sazeb, což zdražilo obsluhu dluhu. Demografická situace se nevyvíjí příznivě, budou stoupat výdaje na zdravotní péči i penze; Evropa musí zvyšovat výdaje na obranu. Kromě toho došlo v některých zemích (např. USA) k neuváženým daňovým škrtům, jinde (Velká Británie) se růst daní opakovaně odkládá. Článek výslovně apeluje na to, aby se politici co nejrychleji vrátili do reality a provedli fiskální konsolidaci, dokud není ještě zcela pozdě. Zejména by mělo dle článku dojít k růstu daní, a to tak, aby nebyl poškozen hospodářský růst. V každé ze zemí je přitom prostor jinde: Británie nedostatečně daní luxusní nemovitosti, ve Spojených státech chybí daň z přidané hodnoty a obecně by měly být daně uhlikové emise.

Článek *Ageing populations 'already hitting' governments' credit ratings*⁶ cituje varování ratingových agentur před dopady zhoršující se demografické situace na rating států: vysoké náklady na penze i zdravotnictví zatěžují veřejné finance po celém světě; zároveň kvůli inflaci rostou úrokové sazby. Bez rozsáhlých reforem by mohlo dojít ke zhoršení ratingu a vzniku „začarovaného kruhu“ mezi vyšším

¹ K Macronově komunikaci o penzijní reformě během prezidentské kampaně více viz: <https://www.ft.com/content/9e0973a6-3b7d-4010-8824-3573f2c70f11> či <https://www.ft.com/content/f390d392-fc1a-45b4-8cc8-bd9f6849bc4b>.

² Více viz: https://en.wikipedia.org/wiki/2019%E2%80%932020_French_pension_reform_strike.

³ ARMSTRONG, Kathryn. France pension reforms: Macron signs pension age rise to 64 into law. In: *BBC News* [online]. 15 April 2023 [cit. 2023-06-06]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-65279818>.

⁴ Francouzský penzijní systém je primárně průběžný, pro popis konkrétních parametrů viz: https://www.cleiss.fr/docs/regimes/regime_france/an_3.html; pro více informací viz také např. tato diplomová práce T. Zajíčka: <http://hdl.handle.net/20.500.11956/105405>.

⁵ Stuck in fiscal fantasyland. *The Economist*. 2023, 447(9345), 9. ISSN 0013-0613. Dostupné také online ze systému Proquest.

⁶ MCDUGALL, Mary. Ageing populations 'already hitting' governments' credit ratings. In: *FT.com* [online]. May 17 2023 [cit. 2023-06-06]. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/f434c586-db1f-4d81-8b29-989db5c78f72>.

fiskálním břemenem a stoupajícími náklady na obsluhu dluhu. V evropském srovnání je podle citovaných analytiků nejhorší demografický profil v zemích střední a jižní Evropy a v Německu, kromě toho agentury varovaly před strukturálním deficitem penzijního systému ve Španělsku a dosavadní správou veřejných financí ve Francii. Francii byl na počátku června rating skutečně zhoršen, a to kvůli nedostatečně důvěryhodným úsporným opatřením, kdy se na jednu stranu sice podařilo navzdory protestům prosadit penzijní reformu, úspory budou ale zřejmě nižší, a to kvůli ústupkům odborům⁷.

Příspěvek *Macron's retirement gamble*⁸ z *The Economist* poukazuje na to, že Francie vydává na penze přibližně 14 % svého HDP, což je dvojnásobek průměru OECD. Bez reformy by se deficit penzijního systému vyšplhal do roku 2030 na 14 miliard eur. Francouzští muži obvykle nyní odchází do důchodu v 60 letech, Francouzky pak o rok později. Podíl zaměstnaných osob ve věkové kategorii 55-64 let se ve Francii pohybuje na pouhých 57 % (v Německu v daném věku stále pracuje 74 % obyvatel, ve Velké Británii 67 %). Ústředním bodem Macronovy penzijní reformy se tak stalo zvýšení věkové hranice pro odchod do důchodu na 64 let do roku 2030. Článek připomíná, že reforma je vzhledem k jejímu načasování na jedné straně odvážná (dochází k ní v době rostoucích životních nákladů vlivem zvýšené inflace a vysokých cen energií), zároveň je však značně opožděná (Macron reformu poprvé sliboval již v roce 2017, odložena byla kvůli rozsáhlým protestům i pandemii).

Penzijní systémy různých evropských zemí (a zejména německý a francouzský systém) analyzuje článek *Europe's pension systems: how do they compare with France?*⁹. Autor Jan Walter spolu s některými odborníky (např. Ulrichem Beckerem z Institutu Maxe Plancka) upozorňuje, že penzijní systémy bývají komplikované a velmi odlišné. Nelze srovnávat pouze věk pro odchod do důchodu, ale i další parametry (např. počet odpracovaných let). Francouzský systém je i přesto v porovnání nejen s německým systémem poměrně štedrý. Např. tzv. čistý náhradový poměr (net pension replacement rate)¹⁰ se ve Francii pohybuje o 14 p. b. nad průměrem OECD. Nyní by se měl tento ukazatel pro většinu lidí snížit, zároveň se zvýší počet odpracovaných let nutných pro získání penze v plné výši ještě před 67. rokem věku. Po 67. roce dostávají všichni francouzští obyvatelé penzi v plné výši (bez ohledu na počet odpracovaných let). Nové opatření by tak mohlo znevýhodnit osoby, které vstoupily na trh práce dříve (větš. nízkopříjmoví penzisté). Proto by současně mělo dojít k růstu penzijního minima. Článek dále podotýká, že v řadě zemí již ke zvýšení věku pro odchod do důchodu došlo a tento trend bude ještě pokračovat.

Další srovnání, tentokrát převážně v grafické podobě, nabízí článek *By the numbers: Europe's pensions problem*¹¹. Příspěvek mj. upozorňuje na rostoucí penzijní výdaje ve většině evropských zemí, kvůli čemuž by např. v Dánsku lidé, kteří dnes vstupují na trh práce, měli pracovat dokonce až do 74 let; podobně tomu bude i v Estonsku a Itálii. Článek, který vycházel z dat Eurostatu a OECD, pak dále srovnává v čase věkové hranice pro odchod do důchodu v minulosti i očekávané délky života v různých evropských zemích a uvádí i vývoj poměrů penzijních výdajů vůči HDP v letech 2006-2020.

Jak uvádí článek *Emmanuel Macron's indispensable pensions overhaul*¹², zvýšení daní není pro Francii řešením – již nyní má Francie vzhledem k HDP druhé nejvyšší zdanění ze zemí OECD (po Dánsku). Zbývají tedy dvě opatření: zvýšení věkové hranice pro odchod do důchodu a zároveň změna

⁷ French debt in spotlight as ratings agencies sound alarm. In: *France24.com* [online]. 02/06/2023 - 14:30 [cit. 2023-06-06]. Dostupné z: <https://www.france24.com/en/live-news/20230602-french-debt-in-spotlight-as-ratings-agencies-sound-alarm>.

⁸ Macron's retirement gamble. *The Economist*. 2023, 443(9329), 29-30. ISSN 0013-0613. Dostupné také online ze systému Proquest.

⁹ WALTER, Jan D. Europe's pension systems: How do they compare with France? In: *DW.com* [online]. 04/24/2023 [cit. 2023-06-06]. Dostupné z: <https://www.dw.com/en/europes-pension-systems-how-do-they-compare-with-france/a-65108034>.

¹⁰ Čistý náhradový poměr lze definovat dle ifo Institutu jako „Podíl čistého nároku na důchod a čistých příjmů před odchodem do důchodu“. Více viz: <https://www.ifo.de/DocDL/dice-report-2015-2-rochlitz-pension-replacement-june.pdf>.

¹¹ GUÀRDIA, Arnau Busquets. By the numbers: Europe's pensions problem. In: *Politico* [online]. April 21, 2023 4:00 am CET [cit. 2023-06-06]. Dostupné z: <https://www.politico.eu/article/europe-pensions-problem-france-reform/>.

¹² THE EDITORIAL BOARD. Emmanuel Macron's indispensable pensions overhaul. In: *FT.com* [online]. January 10 2023 [cit. 2023-06-06]. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/96d9cf24-3063-40bd-9863-68e84362177e>.

hranice, do které musí člověk přispívat do penzijního systému. Kromě toho je ale zapotřebí, aby se podniky zaměstnanců ve vyšším věku nezbavovaly. K proveditelnosti alternativních a spíše populistických návrhů, se kterými přišla francouzská levice na přelomu ledna a února, se pak vyjadřuje Leila Abboud v příspěvku *Blame the billionaires? French left protests against Emmanuel Macron's pension reform*¹³. Někteří kritici z řad krajní levice i krajní pravice využili toho, že bývá francouzský prezident přezdíván jako „prezident bohatých“, a navrhli znovunastavení věkové hranice pro odchod do důchodu na 60 let¹⁴ a zároveň zavedení 2% miliardářské daně. Mezi návrhy se objevilo i vyšší zdanění startupů, další politik pak srovnával deficit penzijního systému s vyplacenými dividendami u francouzských firem figurujících v indexu CAC 40. Podle autorky zmíněné návrhy ekonomicky příliš smysl nedávají, dají se však dobře politicky využít, což se ostatně projevilo i na lednových demonstracích.

Redakční komentář Wall Street Journal *Why France Needs Pension Reform; Runaway entitlements undermine the NATO ally's ability to defend itself*¹⁵ poukazuje na to, že k prohlubování penzijních výdajů dochází zrovna v době, kdy je třeba zvyšovat i jiné výdaje, konkrétně posílit obranu. Francouzský prezident plánuje mj. nákupy nových letounů či dronů, vývoj munice řízené na dálku, či utužení kybernetické a vzdušné obrany. Francie přitom vydává přibližně 14 % svého HDP na penze a systém se stává rok od roku méně udržitelným. Růst výdajů na obranu je potřeba nejen kvůli invazi Ruska na Ukrajinu, ale i kvůli teroristickým a kybernetickým hrozbám. Aby bylo možné tyto výdaje zvýšit, je proto potřeba ve Francii, ale i jinde ve světě vést debaty o udržitelnosti penzí.

Načasování a způsob prosazení reformy, riziko vzestupu krajní pravice

Více autorů se zamýšlelo nad tím, zda byla penzijní reforma správně načasována, popř. jaké politické důsledky by mohl přinést zvolený způsob prosazení reformy (francouzskému prezidentovi se po dlouhém vyjednávání nepodařilo pro reformu najít většinu v Národním shromáždění, a tak zákon nakonec prosadil na základě zvláštní ústavní pravomoci). Např. redakční komentář Financial Times *Macron's pension reform muddle*¹⁶ toto považuje za chybu, i když reforma samotná je nepochybně potřeba. Dle redakce FT je otázkou, jak bude vypadat zbytek Macronova funkčního období, když se francouzský prezident nemohl spolehnout ani na hlasy Republikánské strany, která přitom reformu sama jinak dlouhodobě podporuje. Prezident také sliboval konsenzuálnější styl politiky, ale tím, že nyní reformu prosadil „silou“, je jeho pozice oslabena. Andrew Duff ve své reakci na tento komentář *France's failure to reform pensions policy has a price*¹⁷ nicméně uvádí, že Macron neměl za stávajících podmínek jinou možnost – pokud by byl zákon předložen (a následně neschválen) v Národním shromáždění, musel by souhlasit s dalšími ústupky opozici, a to přesto, že k určitým kompromisům již došlo. Za hlavní Macronovu chybu se do budoucna bude spíše považovat jeho neschopnost vytvořit silnou a trvalou progresivní středovou politickou sílu. Podobně, jako redakční komentář Financial Times, nicméně vyznívá redakční komentář britského deníku The Guardian *The Guardian view on Macron's pension reform: legal but harmful*¹⁸ – i tento článek upozorňuje na poškození důvěry veřejnosti vůči politice, která se projevuje rostoucí neúčastí u voleb (zejména u mladších generací); alarmující jsou současně násilné protesty části obyvatel a výroky představitelky krajní pravice Marine Le Pen, která zpochybňuje integritu francouzského ústavního soudu a která aktuální situaci

¹³ ABBOUD, Leila. Blame the billionaires? French left protests against Emmanuel Macron's pension reform. In: *FT.com* [online]. February 1 2023 [cit. 2023-06-06]. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/ea220596-5e99-46f9-b194-43718b04b830>.

¹⁴ Ke zvýšení věkové hranice z 60 na 62 let došlo v r. 2010, více viz: <https://www.theguardian.com/world/2010/oct/27/france-approves-pension-reform?CMP=twf> fd.

¹⁵ THE EDITORIAL BOARD. Why France Needs Pension Reform; Runaway entitlements undermine the NATO ally's ability to defend itself. In: *Wall Street Journal (Online)* [online]. 31 Jan 2023 [cit. 2023-06-06]. Dostupné také online ze systému Proquest.

¹⁶ THE EDITORIAL BOARD. Macron's pension reform muddle. In: *FT.com* [online]. March 19 2023 [cit. 2023-06-06]. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/5001bab7-ad2f-44c9-9e17-df087c15ac0f>.

¹⁷ DUFF, Andrew. Letter: France's failure to reform pensions policy has a price. In: *FT.com* [online]. March 22 2023 [cit. 2023-06-06]. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/31f15278-1d69-49a9-94ba-3151586d8998>.

¹⁸ The Guardian view on Macron's pension reform: legal but harmful. In: *The Guardian* [online]. Sun 16 Apr 2023 18.30 BST [cit. 2023-06-06]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2023/apr/16/the-guardian-view-on-macrons-pension-reform-legal-but-harmful>.

pravděpodobně posílí. Nynější Macronův postup při prosazování reformy je v rozporu s očekáváním, která francouzská veřejnost původně do prezidenta vkládala (Macron se stal symbolem chyb systému, který dříve sám sliboval změnit).

Také politolog Philippe Marlière kritizuje v příspěvku *Macron's pension reform deepens France's democratic crisis*¹⁹ způsob prosazení penzijní reformy. Autor nejprve připomíná různé často udávané argumenty proti reformě, dále pak dodává, že vláda jen velmi těsně unikla vyslovení nedůvěry (hlasování o nedůvěře je spojeno s použitím ústavního článku 49.3, který francouzskému prezidentovi dává pravomoc prosadit zákon i bez hlasování v Národním shromáždění²⁰). Následovat pravděpodobně budou další protesty a vzhledem k nespokojenosti veřejnosti, která se cítí podvedená, i nevráživosti vůči elitám nelze vyloučit ani vítězství krajní pravice při volbách v roce 2027.

Rovněž politolog Giovanni Capoccia se v příspěvku *Macronův hazard s důchodovou reformou*²¹ domnívá, že Macronova pozice celou situací okolo důchodové reformy oslabila, alternativa (stažení reformy) by však prezidentovu pozici a autoritu též poškodila. Capoccia se poté mj. soustředí i na vnitrostranické problémy Republikánské strany, které přispěly k tomu, že strana reformu nakonec nepodpořila. Také podle tohoto autora vychází ze situace vítězně Marine Le Pen, představitelka krajní pravice a neúspěšná prezidentská kandidátka v letech 2017 a 2022.

Dle článku *Breathing space*²² týdeníku The Economist, který se též věnoval situaci a možnostem Emmanuela Macrona, není použití článku 49.3 nijak ojedinělé, i když jde o neobvyklé řešení. Článek byl vepsán do ústavy páté francouzské republiky v r. 1958 v reakci na nestabilitu čtvrté republiky. Charles de Gaulle zvláštní pravomoc použil v r. 1960 pro zahájení francouzského programu jaderného odstrašování, od té doby pak byla pravomoc použita ještě stokrát, a to stranami v různých částech politického spektra. I přesto však rozhodnutí aplikovat článek v současné situaci zanechává hořkou pachů, důchodová reforma (ač pro Francii potřebná) je v očích veřejnosti hluboce nepopulární a forma jejího prosazení nespokojenost Francouzů ještě znásobila. V důsledku toho se už dokonce objevily úvahy o tom, zda je Francie na cestě k „šesté republice“^{23,24}.

Kulturní souvislosti a otázka vhodného věku pro odchod do starobního důchodu obecně i u různých profesí

Debaty okolo francouzské penzijní reformy však mají i další rozměry vedle již zmíněných fiskálních i vnitropolitických. Řada článků se zabývá také tím, z jakého důvodu se Francouzi tak ostře staví proti reformě, i když je tamní penzijní systém vlastně poměrně přívětivý; kromě toho se řeší, do jakého věku je obecně možné pracovat.

Kulturnímu pozadí francouzského přístupu ke starobnímu důchodu se věnuje Simon Kuper v příspěvku *Retiring at 62? The French have it absolutely right*²⁵. Věkovou hranici pro odchod do důchodu snížil v r. 1981 z 65 let na 60 tehdejší prezident François Mitterrand. Myšlenkou, ukotvenou ve francouzské kultuře, je si alespoň část důchodu užít. John Bateson nicméně ve své reakci²⁶ na tento příspěvek upozorňuje, že snížení věkové hranice bylo „časovanou bombou“. V r. 1980 (rok před snížením hranice),

¹⁹ MARLIÈRE, PHILIPPE. Macron's pension reform deepens France's democratic crisis. In: *Europb* [online]. March 23rd, 2023 [cit. 2023-06-06]. Dostupné z: <https://blogs.lse.ac.uk/europblog/2023/03/23/macrons-pension-reform-deepens-frances-democratic-crisis/>.

²⁰ Ke článku 49 francouzské ústavy více viz: https://en.wikipedia.org/wiki/Article_49_of_the_French_Constitution.

²¹ CAPOCCIA, Giovanni. Macronův hazard s důchodovou reformou. In: *Svethospodarstvi.cz* [online]. 31. 3. 2023 [cit. 2023-06-06]. Dostupné z: <https://svethospodarstvi.cz/komentare/macronuv-hazard-s-duchodovou-reformou/>.

²² Breathing space. *The Economist*. 2023, 446(9339), 27-28. ISSN 0013-0613. Dostupné také online ze systému Proquest.

²³ KUPER, Simon. Is France on the road to a Sixth Republic? In: *FT.com* [online]. March 24 2023 [cit. 2023-06-06]. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/b78f2a89-1062-4423-a4ba-fb4cdc56c683>.

²⁴ LICHFIELD, John. French democracy is in crisis. What else is new? In: *Politico* [online]. April 25, 2023 1:41 pm CET [cit. 2023-06-06]. Dostupné z: <https://www.politico.eu/article/france-democracy-macron-pension-reform-republic-crisis/>.

²⁵ KUPER, Simon. Retiring at 62? The French have it absolutely right. In: *FT.com* [online]. February 2 2023 [cit. 2023-06-06]. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/c1726070-f194-4ad3-8adb-4f0b8fde8391>.

²⁶ BATESON, John. Letter: Mitterrand's reforms left France with a retirement timebomb. In: *FT.com* [online]. February 10 2023 [cit. 2023-06-06]. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/b13e1332-360f-4ccd-8d6f-6540c903bb61>.

bylo ve Francii 30,4 milionů osob v produktivním věku (20-64 let) a pouze 7,5 milionu penzistů starších 65 let. Dnes má však Francie na 31,7 milionů osob produktivním věku o 10 milionů penzistů navíc; populace v produktivním věku podle prognóz OSN přitom bude nadále už jen klesat a očekává se, že se počet osob ve starobním důchodu vyšplhá až na 19,7 milionu. Je tedy zřejmé, že současný systém (i přes zvýšení hranice na 62 let v r. 2010) není udržitelný.

Kulturními aspekty francouzských penzí se zabývá i příspěvek *The Economist* **Arguing about laziness**²⁷. Emmanuelu Macronovi se nepodařilo francouzskou veřejnost ubezpečit, že je zvýšení věkové hranice pro odchod do důchodu nutné. Vláda se v komunikaci příliš soustředí na posun věkové hranice, čímž se nedaří obyvatelstvo přesvědčit, že jde o více než jen účetní záležitost. V plánu jsou přitom další opatření, která by měla zaměstnávání seniorů posílit; zpřísní se rovněž podmínky pro čerpání dávek v nezaměstnanosti v době hospodářského růstu a nízké nezaměstnanosti. Průzkumy sice ukazují, že pro Francouze je čím dál důležitější volný čas oproti výši výdělků a pracovní týden má ve Francii pouze 35 hodin, realita je ale složitější a Francouzi tak průměrně odpracují týdně více hodin než Němci při srovnatelné produktivitě. A i přesto, že práce či kariéra nejsou pro Francouze nyní ústřední, je podle dalších průzkumů většina francouzských zaměstnanců v práci spokojená. Věcné debaty o této problematice ve Francii ale přerostly spíše ve výměnu urážek a hesel mezi politiky z různých stran a většina veřejnosti tak stále reformu nepodporuje.

Na to, že je ve Francii obtížné udržet na trhu práce zaměstnance staršího věku, poukazuje článek **France struggles to keep older workers in the labour market**²⁸. Zaměstnanost osob ve věku 55-64 let ve Francii zaostává za průměrem OECD i EU, přičemž starší uchazeči o práci se setkávají s diskriminací. Objevují se však i názory, že jednou z dalších příčin nižší zaměstnanosti starších osob může být štedřejší podpora v nezaměstnanosti pro osoby starší 53 let (dávky mohou tyto osoby pobírat až tři roky namísto dvou). Pro část nezaměstnaných tak může být výhodné prostřednictvím podpory v nezaměstnanosti překlenout období do dosažení důchodového věku a nároku na starobní důchod.

Camilla Cavendish v příspěvku **The retirement revolution is only just beginning**²⁹ uvádí, že roste propast mezi lidmi, kteří jsou ještě v 70 letech zdraví a v plné kondici, a těmi, jejichž zdraví je již chatrné. Zdravotní stav ve stáří ovlivňuje kromě štěstí či náhody řada konkrétních faktorů: úroveň vzdělání, výživa, příjem, rodinný stav. Střední délka života (naděje dožití; life expectancy) se tak sice od Bismarckových dob prodloužila, ale ne u všech demografických skupin stejně. Zejména se čím dál více rozevírají nůžky mezi střední délkou života osob s vysokými a nízkými příjmy. Obecně má sice smysl po lidech žádat, aby pracovali do vyššího věku, když se zároveň vyššího věku dožívají, je ale otázkou, jak v praxi řešit výrazné rozdíly ve zdravotním stavu mezi osobami stejného věku. Pokud je pro politiky obtížné rušit sliby jejich předchůdců, jak dokládá např. situace ve Francii a tamní snaha vyvážit spravedlnost mezi generacemi prostřednictvím vyššího věku pro odchod do důchodu, bude otázkou vyrovnání spravedlnosti v rámci jedné generace do budoucna politicky ještě výbušnějším tématem. Podobným směrem se ubírají i úvahy Simona Kupera, který v příspěvku **Why the higher paid should work longer than the rest**³⁰ rozebírá, u kterých typů povolání (ne) lze očekávat práci i ve vyšším věku, kromě toho upozorňuje na skutečnost, že pracovníci v manuálních profesích většinou vstupují na pracovní trh dříve. Autor tak dochází k závěru, že lidé v podobných profesích by měli mít možnost odejít dříve i do důchodu.

Závěrem je možné říci, že diskuze okolo francouzské penzijní reformy v tisku jsou opravdu bohaté, do tohoto článku tak byl zařazen pouze jejich výběr. K tématu vycházejí i další články, které se penzijní reformy dotýkají spíše okrajově (např. článek o tom, zda by problém nedostatku osob v produktivním

²⁷ Arguing about laziness. *The Economist*. 2023, 446(9333), 31. ISSN 0013-0613. Dostupné také online ze systému Proquest.

²⁸ ABBOUD, Leila a ALAIN, Domitille. France struggles to keep older workers in the labour market. In: *FT.com* [online]. December 14 2022 [cit. 2023-06-06]. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/b24126e3-173d-4dac-be5a-ffc5a4957219>.

²⁹ CAVENDISH, Camilla. The retirement revolution is only just beginning. In: *FT.com* [online]. January 13 2023 [cit. 2023-06-06]. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/f7cd0458-57a3-486d-86dd-2b515ba95124>.

³⁰ KUPER, Simon. Why the higher paid should work longer than the rest. In: *FT.com* [online]. March 16 2023 [cit. 2023-06-06]. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/b51fb31e-add8-4492-9792-50873d59f8df>.

věku nevyřešila spíše větší účast žen na trhu práce³¹, článek, který komentoval strategii a postup francouzských odborů³² či příspěvek o obtížnosti provádění zásadních strukturálních reforem ve Francii i Evropě obecně³³). Je zřejmé, že se Francouzi s již schválenou reformou, jejíž platnost potvrdila i francouzská Ústavní rada³⁴, dosud nesmířili. Dokládají to protesty, které stále pokračují i na počátku června³⁵. Nepříznivá demografická i rozpočtová situace se zároveň netýká pouze Francie, jak bylo nastíněno v úvodu. V tisku průběžně vycházejí další články týkající se potřeby reforem i v jiných zemích – k zásadnější penzijní reformě došlo v poslední době například i v Nizozemí³⁶.

³¹ ROMEI, Valentina. Fix Europe's 'women problem' to ease the jobs crisis. In: *FT.com* [online]. March 9 2023 [cit. 2023-06-06]. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/4eb22366-34fc-4e09-89d8-3e1f0b1106de>.

³² THAY, William. Opinion | Retraites : pourquoi les syndicats devraient négocier avec le Gouvernement. In: *Les Echos* [online]. Publié le 11 mai 2023 à 14:39 Mis à jour le 11 mai 2023 à 15:58 [cit. 2023-06-06]. Dostupné z: <https://www.lesechos.fr/idees-debats/cercle/opinion-retraites-pourquoi-les-syndicats-devraient-negocier-avec-le-gouvernement-1942592>, nebo po přihlášení ze systému Proquest.

³³ CREVEL, Philippe. Opinion | Oui aux réformes structurelles ! In: *Les Echos* [online]. Publié le 9 août 2022 à 15:11 Mis à jour le 9 août 2022 à 15:16 [cit. 2023-06-06]. Dostupné z: <https://www.lesechos.fr/idees-debats/cercle/opinion-oui-aux-reformes-structurelles-1781191>, nebo po přihlášení ze systému Proquest.

³⁴ POSPÍŠIL, Roman. Ústavní rada schválila většinu penzijní reformy, která žene lidi do ulic Francie. In: *svethospodarstvi.cz* [online]. 14. 4. 2023 [cit. 2023-06-06]. Dostupné z: <https://svethospodarstvi.cz/ekonomika/21334/>.

³⁵ LES DÉCODEURS. Map of the June 6 pension protests across France. In: *Le Monde* [online]. Published today at 2:00 pm (Paris), updated at 3:21 pm [cit. 2023-06-06]. Dostupné z: https://www.lemonde.fr/en/les-decodeurs/article/2023/06/06/map-of-the-june-6-pension-protests-across-france_6029278_8.html.

³⁶ CUMBO, Josephine. Dutch senators approve pensions overhaul. In: *FT.com* [online]. May 30 2023 [cit. 2023-06-06]. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/74a8e602-b4a8-4762-938b-ae318932028f>.

Daně

Thor O. Thoresen, Marius A.K. Ring, Odd E. Nygård, Jon Epland

A wealth tax at work

Daň z majetku v praxi

CEsifo Economic studies, Vol. 68, (2022) No. 4, p. 321-361

Otázka zdanění majetku domácností na příkladě Norska, které patří k několika málo zemím vybírajícím každoroční daň z čistého majetku. Autoři zvažují některé hlavní otázky v diskusi o dani z majetku: jak zdanění bohatství zapadá do daně z příjmů fyzických osob, zkreslující a redistribuční účinky i rozsah, v jakém může zdanění bohatství nepříznivě působit na likviditu soukromých firem. Výsledky naznačují, že předložené důkazy neoslábují argumenty pro zachování daně z majetku v případě Norska; autoři zjistili příznivé distribuční účinky a ztráty efektivity se zdají být omezené. - Poznámky.

Mery Alvarado

Assessing the tax impact of Russia's invasion of Ukraine : issues arising from an international tax perspective and what the future may hold in the post-invasion period

Odhady daňových dopadů ruské invaze na Ukrajinu : problémy z pohledu mezinárodního zdanění a co přinese budoucnost v poválečném období

European taxation, Vol. 63, (2023) No. 2/3, p. 97-104

Článek se zaměřuje na hlavní důsledky ruské invaze na Ukrajinu v daňové oblasti a věnuje se reakcím ukrajinské vlády na nastalou situaci. Autorka popisuje daňové pobídky přijaté k podpoře jednotlivců a podniků (zjednodušení daňového režimu, snížení daně z příjmů právnických osob a DPH na 2 %, zrušení spotřební daně na paliva, výjimky u daně z nemovitostí), opatření přijatá členskými státy EU a evropskými institucemi na podporu ukrajinské ekonomiky i daňové záležitosti ukrajinských válečných uprchlíků a podnikatelů v zahraničí. Přibližuje rovněž pozastavení smluvní výměny daňových informací s Ruskem ze strany některých států EU jako sankci proti Rusku. V závěru zvažuje možné změny daňového prostředí na Ukrajině po skončení invaze. - Poznámky.

Hans Nieskens

Die geplanten Mehrwertsteuervorschriften für das digitale Zeitalter : (VAT in the Digital Age, ViDA)

Chytané předpisy DPH pro digitální věk : (DPH v digitální době, ViDA)

Umsatzsteuer-Rundschau, Jg. 72, (2023) Nr. 10, S. 385-400

Podrobný rozbor návrhu novely evropské směrnice o DPH s označením ViDA (VAT in the Digital Age, DPH v digitální době) a jeho dopadu na související konkrétní oblasti německého daňového práva. Rozbor zahrnuje elektronické faktury a systém registrace k platbě DPH, termíny vystavení faktur, podrobněji se věnuje přihlašovacímu rámci DRR (Digital Reporting Requirements, Požadavky na digitální ohlašování) a unikátní registraci k platbě DPH (SVR – Single VAT registration). Všechny oblasti jsou podrobně doplněny o vyčerpávající konkrétní přehled německých právních norem, v nichž bude směrnice ViDA reflektována, včetně sporných případů. - Poznámky.

Stefanie Geringer

Dissemination of tax good governance standards by the European Union and the OECD : a comparative analysis of changes in treatment and tone

Šíření standardů dobrého řízení v oblasti daní ze strany Evropské unie a OECD : srovnávací analýza změn v přístupu a tónu

Bulletin for international taxation, Vol. 77, (2023) No. 4, p. 148-156

Autorka v příspěvku srovnává přístup OECD a Evropské unie k tzv. "standardům dobrého řízení v oblasti daní". Zjišťuje, že směrem ke třetím zemím se přístup EU oproti OECD zostřil; OECD naopak spíše přechází od konfrontace směrem k vyjednávání. Za možné příčiny tohoto neobvyklého vývoje, kdy EU obvykle metody a koncepty vyvinuté OECD následuje, autorka považuje odlišnou politickou dynamiku, načasování, specifika evropského právního prostředí, nebo snahu EU získat větší vliv v oblasti mezinárodních daní. - Poznámky.

Markéta Arltová, Julia Kot

Do environmental taxes improve environmental quality? : evidence from OECD countries

[elektronický zdroj]

Zlepšují environmentální daně kvalitu životního prostředí? : zjištění ze zemí OECD

Prague economic papers, Vol. 32 (2023), No. 1, p. 26-44

Příspěvek zkoumá vliv daňových příjmů z environmentálních daní na emise skleníkových plynů v ovzduší v zemích OECD. Použita byla data za období let 2004-2018 pro 37 zemí OECD (mj. i ČR) a tzv. ARDL model. Statistická významnost se prokázala pouze v jednom z pěti submodelů, návazná analýza pak potvrdila statistickou významnost pro ty zkoumané země, které zároveň patří do EU. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.18267/j.pep.821>

Marian Schneider, Henrik Schneider

Energiehilfe mit Hürden - Die Besteuerung der Erdgas- und Wärmesoforthilfe

Energetická pomoc s překážkami - zdanění okamžité pomoci v oblasti zemního plynu a tepla

Der Betrieb, Jg. 76, (2023) Nr. 15, S. 858-861

Zákonem o okamžité pomoci v oblasti zemního plynu a tepla (EWSG) z 15. listopadu 2022 reagovala německá vláda na napjatou situaci na energetických trzích v důsledku války na Ukrajině. Jednorázová úleva pro odběratele zemního plynu a dálkového vytápění v prosinci 2022 (tzv. prosincová mimořádná pomoc) sloužila k překlenutí finanční mezery do pravidelného zavedení tzv. cenové brzdy plynu. Za účelem vytvoření sociálně spravedlivé kompenzace podléhá tato úleva zdanění podle § 123 až § 126 německého zákona o daních z příjmů (EStG). Tato ustanovení byla do EStG vložena daňovým zákonem z r. 2022 (JStG 2022) ze dne 16. prosince 2022. Cílem článku je poskytnout kritický přehled o zdanění známých úlev. - Poznámky.

Marjaana Helminen

Impact of the TFEU fundamental freedoms on disregarding non-arm's length business transactions

Vliv základních svobod obsažených ve Smlouvě o fungování EU na opomíjení transakcí bez principu tržního odstupu

European taxation, Vol. 63, (2023) No. 2/3, p. 90-96

Autor analyzuje vliv základních svobod dle Smlouvy o fungování EU na možnost ignorování obchodních transakcí v oblasti převodních cen založených na principu tržního odstupu dle OECD Transfer Pricing Guidelines. Zjišťuje, zda evropské právo povoluje ignorovat transakce a jakém případě by to mohlo být v rozporu se svobodou usazování. V té souvislosti přibližuje rozhodnutí SDEU o předběžné otázce ve věci Lexel (C-484/19), kde soud uvedl, že transakce založené na tržním odstupu nemohou být čistě vykonstruované nebo fiktivní operace. Autor uvádí, že základní svobody mohou omezit možnost ignorování transakcí v souladu s principem tržního odstupu OECD. - Poznámky.

Bertil Wiman

Klaus Vogel lecture 2022 : who should be in the driver's seat in developing international tax norms - civil servants or national parliaments?

Přednáška na počest Klause Vogela ročník 2022 : kdo by měl řídit vznik mezinárodních daňových standardů - úředníci, nebo národní parlamenty?

Bulletin for international taxation, Vol. 77, (2023) No. 4, p. 157-163

Autor se v příspěvku zabývá otázkou, zda by mezinárodní daňové standardy měli tvořit a dojednat spíše úředníci (tj. nevolené osoby), jako např. představitelé OECD, či spíše národní parlamenty. V této souvislosti poukazuje na skutečnost, že některé menší země (jako např. Švédsko) nebyly dostatečně zapojeny do rozhodovacího procesu. Součástí článku je také popis legislativního procesu ve Švédsku obecně i u daňových otázek. - Poznámky. -- Viz i reakce E. Vissera na tento příspěvek na s. 164-166.

Zdeněk Burda

Kniha jízd a obdobná problematika v judikatuře správních soudů

Daně a právo v praxi, Sv. 28, (2023) č. 5, s. 42-51

Výběr aktuální komentované judikatury Nejvyššího správního soudu týkající se sporů o správné a průkazné doložení jízd pro služební potřebu a obdobných plnění. Jednotlivé rozsudky se věnují možnosti předání kamerových záznamů o pohybu vozidla správci daně ze strany policie (9 Afs 147/2020-34) a

následnému zrušení tohoto rozsudku Ústavním soudem (ÚS 2621/22); neuznanému nároku na odpočet DPH z pořízeného automobilu zn. Ferrari; nedostatečnému zpochybnění knihy jízd ze strany správce daně a nedůležitosti dílčích nesrovnalostí; chybám v knize jízd; nekonkrétní knize jízd a motorce jako reklamnímu nosiči; letenkám advokáta do zahraničí i kuponu MHD jako daňovému výdaji; neuznaným cestovním náhradám zaměstnanců.

Jaroslav Dombrowski, Gabriela Buchtová

Směrnice Rady (EU) 2022/2523 ze dne 14.12.2022, o zajištění globální minimální úrovně zdanění nadnárodních skupin podniků a velkých vnitrostátních skupin v Unii

Daně a právo v praxi, Sv. 28, (2023) č. 5, s. 38-41

Členské státy EU se dohodly na zavedení minimální efektivní sazby daně z příjmů a v prosinci 2022 vstoupila v platnost směrnice o zajištění globální minimální úrovně zdanění nadnárodních skupin podniků a velkých vnitrostátních skupin (č. 2022/2523/EU). Schválený systém zdanění řeší a zároveň ukončuje mezinárodní diskuse o tzv. digitální dani, která měla danit zisky nadnárodních digitálních firem z poskytování digitálních služeb, digitálních platforem a on-line reklamy. Zavedení minimální globální daně z příjmů právnických osob ve výši 15 % má omezit daňovou konkurenci. V článku je podrobněji přiblížena nová evropská směrnice obsahující dvě globální pravidla proti erozi základu daně (pravidlo pro zahrnutí příjmu IIR a pravidlo pro nedostatečně zdaněné platby UTPR) a smluvní pravidlo tzv. pravidlo zdanitelnosti (subject to tax rule, STTR). Je připojeno také schéma fungování pravidel v EU. - Poznámky.

Enrique Sánchez de Castro Martín-Luengo

Taxation of payments for the acquisition of software for business use for Spanish treaty purposes : standard software versus customized software and the Spanish observation to the commentary on Article 12 of the OECD Model

Zdanění plateb za pořízení software pro obchodní použití z pohledu španělských daňových smluv : standardní versus přizpůsobený software a připomínky Španělska ke komentáři k článku 12 vzorové smlouvy OECD

Bulletin for international taxation, Vol. 77, (2023) No. 4, p. 168-176

Příspěvek se zabývá otázkou, jak posuzovat platby za software pro daňové účely. Po krátkém úvodu je popsáno, jak tyto platby upravuje vzorová smlouva OECD a jaké připomínky učinilo Španělsko k článku 12 vzorové smlouvy OECD. Připomínka se týkala posouzení softwaru jako standardního (univerzálního) či přizpůsobeného (customized software). To, zda je software přizpůsobený, má vliv na posouzení plateb za jeho nákup (u přizpůsobeného softwaru pro obchodní účely mohou být považovány za tzv. royalties, tedy licenční poplatky). Součástí článku je mj. i analýza, do jaké míry je španělská připomínka v souladu se španělskými daňovými smlouvami i tamní legislativou. - Poznámky.

Oana Popa and Carla Valério

The (most recent) proposal for an EU Directive to amend the rules on administrative cooperation in the field of taxation (DAC8)

Aktuální návrh evropské směrnice doplňující pravidla správní spolupráce v oblasti daní (DAC8)

European taxation, Vol. 63, (2023) No. 2/3, p. 115-118

Článek představuje návrh evropské směrnice DAC8 (přijatý Evropskou komisí v prosinci 2022), která má rozšířit působnost směrnice o správní spolupráci v oblasti daní o výměnu informací týkající se elektronických peněz a virtuálních aktiv, o společná pravidla pro správní sankce a o opatření na dodržování pravidel v oblasti daní. Očekává se nové systematictější řešení problematiky sankcí a opatření na dodržování povinností vyplývajících ze směrnice DAC a jejich dosavadních novel. Pravidla obsažená ve směrnici mají doplnit evropskou regulaci kryptoaktiv MiCA. - Poznámky.

Thomas Kollruss

The concept of final losses under EU law and its scope of application

Pojetí pojmu konečné ztráty v evropském právu a rámec jeho použití

European taxation, Vol. 63, (2023) No. 2/3, p. 83-89

Autor v návaznosti na rozhodnutí Soudního dvora EU v případě W AG (C-538/20), týkající se předběžné otázky k odpočtu konečných ztrát stále provozovny nerezidenta v Německu, rozebírá pojetí pojmu

konečná ztráta v judikatuře Soudního dvora EU. Porovnává závěr v případě W AG (společnost nemůže od svého zdanitelného zisku odečíst konečné ztráty, které vznikly její stálé provozovně nacházející se v jiném členském státě, v případě, kdy se členský stát sídla vzdal své pravomoci zdanit výsledky této stálé provozovny na základě smlouvy o zamezení dvojímu zdanění) s předchozími precedenty a zvažuje, zda SDEU ve zkoumaném případě opustil právní pojetí konečné ztráty. - Poznámky. -- Více k případu C-538/20 na s. 105-110.

T.M. Vergouwen, D.M. Broekhuijsen, and J.J.H. Reijnen

The effectiveness of the multilateral instrument in amending the bilateral treaty network : (on) the measure of multilateral success

Účinnost mnohostranného nástroje při úpravě sítě bilaterálních smluv : k měřítku úspěchu tohoto nástroje

Bulletin for international taxation, Vol. 77, (2023) No. 4, p. 177-184

Tzv. "mnohostranný nástroj" (Multilateral Convention to Implement Tax Treaty Related Measures to Prevent Base Erosion and Profit Shifting; MLI) vznikl za účelem snazší implementace opatření vyplývajících z projektu OECD/G20 proti BEPS. K přijetí MLI došlo v listopadu 2016. Autoři v souvislosti s tím v článku řeší, zda MLI dostal svému cíli - analyzují počty zúčastněných stran i upravených bilaterálních smluv prostřednictvím MLI. Docházejí k závěru, že MLI je vhodným nástrojem pro změnu mezinárodního daňového práva, ale stanovený cíl (úprava přibližně dvou tisíc bilaterálních smluv) dosud naplněn nebyl. Zároveň MLI zatím přijaly převážně rozvinuté západní státy (a ne rozvojové země). Součástí článku jsou i stručná doporučení, jak posuzovat efektivitu budoucích mnohostranných daňových úmluv. - Poznámky.

Robert C. Prätzler

Umsatzsteuerliche Organschaft: (K)Ein Ende in Sicht

Seskupení pro účely DPH: konec v (ne)dohlednu

Der Betrieb, Jg. 76, (2023) Nr. 17, S. 984-989

Spolkový finanční soud předložil Evropskému soudnímu dvoru předběžnou otázku, zda tzv. mezipodnikové prodeje, které se v Německu praktikují od zavedení fiskální jednoty, nepodléhají dani, nebo zda podléhají DPH. V článku jsou popsány důsledky zdanění mezipodnikových prodejů, které mohou být dramatické. Ve druhém rozhodnutí Spolkový finanční soud mění svou judikaturu týkající se finanční integrace. - Poznámky.

Stephan Meyering, Johanna Hegemann

Zufallsgewinn-/Übergewinnsteuer (EU-Energiekrisenbeitrag) : Darstellung und kritische Würdigung

Daň z mimořádných/nadměrných zisků (Příspěvek EU k řešení energetické krize) : výklad a kritické zhodnocení

Finanz-Rundschau, Jg. 105, (2023) Nr. 10, S. 433-439

Kritické zhodnocení německého zákona, adaptujícího evropský příspěvek v energetické krizi (nařízení EU č. 2022/1854 o intervenci v mimořádné situaci s cílem řešit vysoké ceny energií). Příspěvek se detailně zabývá paragrafy 1-4 EU-EnergieKBG. Analyzuje výchozí hospodářskou situaci energetické krize, která k zavedení daně z mimořádných příjmů vedla jak na úrovni EU, tak v Německu, obšírně se věnuje otázce zdanění podniků, problematice nerovnosti ve výměru daně a otázce vyměřovacího základu jako takového. Autor poukazuje na nedostatky jak v evropské směrnici, tak v německé zákonné adaptaci, zejm. na skutečnost, že nařízení počítá s mimořádným ziskem, ale nezohledňuje ztrátový scénář, což vede k asymetrickému zdanění ztrát a zisků. Blíže se věnuje problematice metodiky výběru firem, jichž se daň z mimořádných příjmů týká, a srovnává argumentaci s případem finančních podpůrných mechanismů během pandemie koronaviru. - Poznámky.

Michael Heine, Matthias Trinks

Zur Aufteilung der "Homeoffice-Pauschale" bei mehreren Einkunftsarten

O rozdělení "home office paušálu" v případě několika druhů příjmů

Der Betrieb, Jg. 76, (2023) Nr. 18, S. 1050-1053

Paušální částkou při home office 2023 se německý zákonodárce projevuje v oblasti úpravy daní jako moderní a vstřícný k občanům. Bohužel však zapomněl na téměř jakékoliv doktrinní základy. To se týká především otázky, zda a jak má být paušál rozdělen v případě pobírání více druhů příjmů. - Poznámky.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Daně a právo v praxi : měsíčník informací z oblasti daní, práva a financí**Sv. 28, (2023) č. 5**

Technické zhodnocení, nebo oprava hmotného majetku? (s. 2-10); Daň z nemovitých věcí aneb jak a kde nalézt správné informace pro její správné stanovení, zejména pak jak se vyznat v evidenci katastru nemovitostí (s. 11-15); Uplatňování daňové úlevy na manželku (s. 16-17); Stravování zaměstnanců v roce 2023 (s. 18-23); Zdravotní pojištění a souběh zaměstnání se samostatnou výdělečnou činností (s. 24-27); Procesní postupy při zjištění nedostatků a porušení povinností u příjemce dotačních prostředků. 2. část (s. 28-32); Co nás čeká v přeměnách (s. 33-37); Směrnice Rady (EU) 2022/2523 ze dne 14.12.2022, o zajištění globální minimální úrovně zdanění nadnárodních skupin podniků a velkých vnitrostátních skupin v Unii (s. 38-41); Kniha jízd a obdobná problematika v judikatuře správních soudů (s. 42-51).

Daně a účetnictví bez chyb, pokut a penále**Sv. 24, (2023) č. 6-7**

Zrušení EET (s. 3-4); Podíly na zisku z hlediska daně z příjmů FO (s. 5-6); Progresivní daň u FO (s. 10-13); Slevy na dani z příjmů FO (2.) (s. 16-18); Neprokázaný dodavatel - odpočet DPH (s. 21-25); Dodání knih, novin a časopisů a DPH (s. 26-29); Dary a jiná bezúplatná plnění (s. 30-34); Daňová evidence OSVČ (s. 42-44); Dlouhodobý hmotný majetek (s. 45-48); Dlouhodobý nehmotný majetek (s. 49-52); Rekvalifikace a školení zaměstnanců (s. 55-57); Jak správně sjednat dohody o práci (s. 60-63); Pojištění a "státní kategorie" ve zdravotním pojištění (s. 64-65); Alternativní formy zaměstnávání (s. 69-72); Nemoc zaměstnance a postupy zaměstnavatele (s. 73-75); OSVČ - příspěvky poskytované Úřadem práce (s. 76-78); Reklama a propagace (s. 83-86); Zákoník práce - novela (s. 87-90); Mateřská dovolená a ZP (s. 94-97); Splatnost mzdy a termín její výplaty (s. 105-106); OSVČ - cestovní náhrady (s. 107-110).

Daňová a hospodářská kartotéka : DHK**Sv. 31, (2023) č. 6**

Technické zhodnocení vs. opravy hmotného majetku daňově (s. 3-12); DPH při přijetí elektronicky poskytované služby (s. 13-19); Registrace osoby povinné k dani, která není plátcem, za identifikovanou osobu (s. 20-28); Poslední výzva aneb ke konci roku 2023 dojde k propadnutí tzv. zapomenutých nemovitostí (s. 29-32); Judikatura v daňové praxi - odprodej autovraků pojišťovnou třetím osobám není osvobozeným plněním - rozsudek SDEU ve věci C-42/22 (s. 33-35); Studenti jako zaměstnanci a zdravotní pojištění (s. 36-41).

Daňový a účetní TIP : aktuality, komentáře, dotazy a odpovědi**Sv. 2023, č. 10-11**

Analytické účty a analytické členění - proč je důležité a jak je vést (s. 1-3); Uvádění informací o udržitelnosti podle směrnice CSRD (s. 4-6); Samostatné zdanění zahraničních příjmů fyzických osob (s. 7-11); Posuzování hlavního zdroje příjmů ve zdravotním pojištění (s. 11-12); Postoupení pohledávky - dotazy a odpovědi (s. 13-14); Datová schránka - obecný zmocněnec - dotazy a odpovědi (s. 14).

Daňový a účetní TIP : aktuality, komentáře, dotazy a odpovědi**Sv. 2023, č. 9**

Nárok na odpočet daně - kde obvykle daňové subjekty chybují (s. 1-6); Elektromobilita - odpisy wallboxů a nabíjecích stanic - dotazy a odpovědi (s. 6-7); Zatřídění samoobslužné myčky do odpisové skupiny - dotazy a odpovědi (s. 7-8).

DPH aktuálně : novinky z oblasti daně z přidané hodnoty**Sv. 2023, č. 10**

Výbor pro DPH a jeho role v EU (s. 1-3); Náležitosti daňových dokladů vystavované v rámci skupiny - dotazy a odpovědi (s. 4); DPH u přepravy zboží do a z třetí země - dotazy a odpovědi (s. 5); Zajištění daně - dotazy a odpovědi (s. 5-6); Vícestranný obchod a DPH - dotazy a odpovědi (s. 6); Odpočet DPH při opravě bytu - dotazy a odpovědi (s. 6-7); Zpětná registrace DPH - dotazy a odpovědi (s. 7).

DPH aktuálně : novinky z oblasti daně z přidané hodnoty**Sv. 2023, č. 11**

Zajímavosti ze statistiky finanční správy (s. 1-3); Datum uskutečnění zdanitelného plnění u režimu přenesení daňové povinnosti - dotazy a odpovědi (s. 4); Dodání zboží v řetězci a DPH - dotazy a odpovědi (s. 4-5); DPH při prodeji výrobní haly - dotazy a odpovědi (s. 6); DPH a změna účelu použití bytu - dotazy a odpovědi (s. 6-7); Registrace k DPH a nárok na odpočet - dotazy a odpovědi (s. 7-8).

Finanční, daňový a účetní bulletin**Sv. 31, (2023) č. 2**

Pracovní úrazy (s. 2-4); Vyrozumění o výši nedoplatků před nařízením daňové exekuce - 3. část (s. 5-11); Okamžik uskutečnění účetního případu v účetnictví podnikatelů (s. 12-19); Účtování o kurzových rozdílech u podnikatelů (s. 20-29); Změny v sociálním pojištění - otcovská, zvýšená sazba pojistného, oznamovací povinnost u cizinců s dočasnou ochranou, dodatky ke slevě na pojistném (s. 30-31); Investiční a podílové fondy, danění a osvobození od daně (s. 32-40); DPH při pořízení a využívání automobilu (s. 41-45); Judikatura: jmenné seznamy při prokazování existence plnění; promíjení příslušenství; doručení fikcí u datových zpráv; neoprávněné vymáhání; zpochybnění přijetí plnění od deklarovaného dodavatele; korunové dluhopisy a zneužitá práva; vysvětlení není výsledkem na zkoušku (s. 53-56).

Účetnictví v praxi**Sv. 27, (2023) č. 5**

Ostatní příjmy fyzických osob - dokončení (s. 4-8); Podnikatel a pracovní cesty motorovým vozidlem (s. 9-15); Obrat pro účely daně z přidané hodnoty (s. 16-20); Vrácení DPH - zaplacené v jiném členském státě (s. 21-24); Akviziční činnost právnických osob (s. 25-27); Nepeněžitý vklad odpisovaného majetku (s. 28-35); Zdravotní pojištění - podnikání v České republice a v Evropě komplexně (s. 36-40).

Ekonomické vědy. Ekonomie

Moritz Schularick ; rozhovor vedli Bert Losse, Malte Fischer

"Deutschland wird ärmer"**"Německo chudne"**

WirtschaftsWoche, Jg. 2023, Nr. 21, S. 36-37

Kielský institut pro světovou ekonomiku (IfW) má po dlouhém období bez vedení nového šéfa: od června 2023 ho převzal profesor ekonomie Moritz Schularick. V rozhovoru hovoří o tom, kam chce tento institut s hlubokou tradicí nasměrovat a co nového ho zajímá v oblasti hospodářské politiky.

A wonderful ride**Báječná jízda**

The Economist, Vol. 447, (2023) No. 9347, p. 69

Článek shrnuje celoživotní dílo slavného ekonoma Roberta Lucase, nositele Nobelovy ceny za ekonomii pro rok 1995, který zemřel 15. května 2023. Lucas se proslavil zejména teorií racionálních očekávání, odbornými pracemi o hospodářském růstu a tzv. "Lucasovou kritikou". -- Viz také čas. Euro č. 22/2023, s. 54-55 a FT z 20.5.2023, s. 6.

Bert Losse

About Smith**O Smithovi**

WirtschaftsWoche, Jg. 2023, Nr. 18, S. 36-37

Málokterý ekonom utvářel vědu o národním hospodářství tak výrazně jako Adam Smith a málokterý byl tak snadno dezinterpretován. Má nám skotský liberál a tvůrce dělby práce co říci i dnes? Analýza k 300. výročí jeho narození.

Daniel Stelter

Der Staat ist schuld an der Inflation

Inflace je vina státu

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 97 (22.5.2023), S. 8

D. Stelter se ve svém komentáři zabývá fiskální teorií cenové hladiny ekonomy Johna Cochraena (fiscal theory of the price level, FTPL). Vznikla na základě vývoje inflace v posledních letech a v reakci na skutečnost, že podle Cochraena dosavadní modely analýzy a předpovědi inflace selhaly tím, že buď nevysvětlují fázi dlouhé inflace před pandemií koronaviru, nebo nedokáží vysvětlit posun po pandemii. FTPL vychází z myšlenky, že peníze v oběhu a státní pohledávky shodně představují závazek státu, který musí být pokryt průběžnými příjmy z daní a dalších zdrojů; dokud podle něho zůstávají občané přesvědčeni o stabilitě státních financí, nemění se výdajová složka; v opačném případě redukuje peníze ve svém držení a preferují statky a služby. V důsledku toho dochází k růstu cen do té doby, než HDP „nafouknutý“ inflací stabilně pokryje státní finance. Teorii aplikuje na krizi v r. 2008, poukazuje také na paralelu mezi Cochraenovým modelem a situací tzv. „bank runů“. Politika zvýšených úrokových sazeb funguje v rámci teorie krátkodobě, v delším horizontu vyšší sazby zvyšují státní rozpočtový deficit a inflace se vrací, jako v 70. a 80. letech 20. století. Jako perspektivní vidí autoři teorie i komentáře vyváženou kombinaci striktní peněžní politiky, rozpočtové konsolidace a strukturální reformy, podporující hospodářský růst.

Yan Carrière-Swallow, José Marzluf

Macrofinancial causes of optimism in growth forecasts

Makrofinanční příčiny optimismu v prognózách růstu

IMF Economic Review, Vol. 71, (2023) No. 2, p. 509-537

Studie analyzuje příčiny zjevné tendence k optimismu v prognózách růstu, které byly zdokumentovány v literatuře. Na prognózách je založena koncepce programů podporovaných MMF. Autoři zjišťují, že finanční proměnné, které jsou pozorovatelné pro prognostiky, jsou silnými prediktory chyb v prognózách růstu. Čím větší je expanze mezery mezi úvěry a HDP v letech předcházejících prognóze, tím větší je její nadměrný optimismus ohledně růstu v následujících dvou letech. Tento výsledek je nejsilnější u prognóz, které byly neoptimističtější, kde chyby rostou také v míře dolarizace pasiv ekonomiky. Pouze zlepšení makrofinanční analýzy představuje slibnou cestu ke snížení nadměrného optimismu v prognózách růstu. - Poznámky.

Meet the de-growers

Seznamte se s zastánci nerůstu

The Economist, Vol. 447, (2023) No. 9347, p. 26

Kritický pohled na myšlenky "nerůstu" (degrowth), levicového hnutí, které považuje hospodářský růst za škodlivý pro životní prostředí a upozorňuje na sociální bezpráví s růstem spojené. V květnu 2023 se na půdě Evropského parlamentu konala konference "Beyond Growth", přičemž zájem o nerůst v posledních letech nabývá na síle. Článek popisuje různé více či méně radikální myšlenky prezentované na konferenci (některé z nich jsou dokonce založeny na plánované ekonomice). Zároveň přiznává pravdivost určitých východisek (životní prostředí v minulosti skutečně s růstem HDP trpělo), také však uvádí, že řešením by nemělo být omezení hospodářského růstu (nerůst), ale přechod na zelenou ekonomiku. Evropa navíc již nyní snižuje emise i přesto, že ekonomika roste. Hospodářský růst bude rovněž nezbytný pro řešení nelehkých výzev, se kterými se nyní evropská ekonomika potýká (financování pomoci Ukrajině či sociálního státu v době stárnoucí společnosti).

Finance. Bankovníctví. Měnový systém

Jean-Claude Trichet ; rozhovor vedli Jan Mallien, Frank Wiebe

"Der Inflationsdruck bleibt längerfristig hoch"

"Inflační tlak zůstane dlouhodobě vysoký"

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 99 (24.5.2023), S. 30-31

Rozhovor s Jean-Claudem Trichetem, bývalým prezidentem Evropské centrální banky (v letech 2003-2011). Stěžejním tématem rozhovoru je inflace a způsob, jakým ECB přistupuje ke krizovým situacím,

interview se ale dotýká i dalších souvisejících témat, jako je vliv sociální nerovnosti, politizace role ECB, proměna francouzsko-německých vztahů a ohlíží se za dosavadní existenci eurozóny. Trichet také komentuje inflaci ve vztahu k proměnám pracovního trhu a produktivity, zdůrazňuje nutnost konzistentní politiky centrální banky v situaci, kdy lze předpokládat dlouhodobě zvýšenou inflační míru, a komentuje nástroje OMT a TPI.

Brooke Masters, James Fontanella-Khan, Joshua Franklin

All roads lead to JPMorgan

Všechny cesty vedou do JPMorgan

Financial Times, Vol. 2023, No. 41316 (6.5.2023), p. 6

Článek o nedávné akvizici krachující banky First Republic americkou bankou JPMorgan. Pro politiky, kteří se snaží stabilizovat americký bankovní sektor, jenž se od dob Silicon Valley Bank potácí v problémech, je to dobrý krok. Generální ředitel JPMorgan J. Dimon je nejen nejdéle sloužícím šéfem velké banky, ale je také považován za mistra v integraci akvizic. Kritici se však domnívají, že systém je nastaven ve prospěch JPMorgan.

Martin Majdloch, Matej Michlík

Bankovní balíček CRR III & CRD VI - jdeme do finále

Bankovníctví, Sv. 31, (2023) č. 4, s. 28-31

Článek informuje o postupu legislativního procesu v případě tzv. evropského bankovního balíčku a nastiňuje základní změny, k nimž může dojít oproti původním návrhům EK. Autoři se zaměřují na oblasti změn, které na banky dopadnou nejvíce. Jedná se o přístup k úvěrovému riziku, úpravy IRB přístupu, výstupní práh, operační riziko a měření SMA, tržní rizika i riziko CVA. Přibližují také doplnění výkaznictví o požadavky v oblasti ESG v CRR III a CRD VI, řešení otázky vnitřní správy a řízení (fit & proper) a očekávané dopady na evropský bankovní sektor.

Arjun Ramani

Cashless talk : special report: digital finance

Diskuze o bezhotovostních platbách : zvláštní zpráva: digitální finance

The Economist, Vol. 447, (2023) No. 9347, centr. sect. (12 p.)

Zvláštní příloha se věnuje platebním systémům ve světě digitálních financí. Vzhledem k digitalizaci klesá používání hotovosti při platbách, objevují se nové platformy, mění se vztah mezi finančním systémem a státem. Rychlý pohyb peněz má vedle zřejmých výhod také svá rizika (riziko finanční nestability vzhledem k jednodušším výběrům peněz, což se projevilo mj. i během bankovní krize v březnu 2023). Data, která platformy o pohybu peněz sbírají, by mohla být použita ke zpřístupnění dalších finančních služeb (půjček či pojištění). Jednotlivé články přílohy se věnují mj. alternativním platebním modelům v tzv. rozvíjejících se ekonomikách, platebním kartám, kryptoměnám či digitálním měnám centrálních bank. -- Viz i příspěvek na s. 11-12.

Chris Giles

Central bank forecasts suffer from inflation blind spot

Prognózy centrálních bank trpí hluchým místem v oblasti inflace

Financial Times, Vol. 2023, No. 41327 (19.5.2023), p. 3

Vyspělé ekonomiky zažívají nejprudší propuknutí inflace za celou generaci. Téměř žádní centrální bankéři však nedokázali rozpoznat, do jaké míry se cenové tlaky zvýší a udrží navzdory rekordnímu množství měnových a fiskálních stimulů. Většina bankéřů Federálního rezervního systému nedokázala předvídat, že inflace někdy vzroste, a poté přecenila rychlost jejího poklesu. Ekonomové BoE a Evropské centrální banky podcenili rozsah a přetrvávání inflace. Špatné prognózy po celém světě přispěly k tomu, že centrální bankéři neplní svůj hlavní úkol: udržovat cenovou stabilitu.

Dušan Hradil, Alžběta Pazderková, Zuzana Strnadová, Ondřej Fišer

Česká stopa v evropské regulaci finančních služeb.díl první

Bankovníctví, Sv. 31, (2023) č. 4, s. 46-48

Článek shrnuje návrhy změn, které se začaly připravovat v době druhého českého předsednictví Rady EU, v oblasti evropské regulace finančních služeb. V této části je pozornost věnována sektoru kapitálového trhu. Autoři nejprve stručně připomínají postup legislativního procesu na evropské úrovni a následně

podrobněji představují revizi nařízení o trzích finančních nástrojů (MiFIR); revizi nařízení o zlepšení vypořádání obchodů s cennými papíry a centrálních depozitářích cenných papírů (CSDR); revizi nařízení o evropských fondech dlouhodobých investic (ELTIF) a návrh nařízení o evropských zelených dluhopisech (EuGB).

Frank Doll, Julia Groth

Die im Dunkeln sieht man nicht

Ve tmě nejsou vidět

WirtschaftsWoche, Jg. 2023, Nr. 19, S. 74-77

Problémy bank urychlují vzestup fondů peněžního trhu, soukromého kapitálu a hedgeových fondů. Ty však představují pro finanční systém obrovská rizika. Článek přináší pohled do málo regulovaného světa stínových bank v Evropě a USA.

Astrid Dörner

Die Krise der US-Regionalbanken ist schwer zu stoppen

Krizi amerických regionálních bank je těžké zastavit

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 92 (12.5.2023), S. 34-35

Dlouhodobě vysoké úrokové sazby, nastavené Fedem, prohlubují krizi regionálních bank a rozevírají nůžky mezi menšími a velkými americkými bankami. Autorka poukazuje na skutečnost, že řada regionálních bankovních domů je postupně více zatěžována vysokými úrokovými sazbami, které zvyšují náklady na obsluhu poskytnutých půjček a v případě nevhodné investiční strategie snižují kapitálové krytí a likviditu. Zdrženlivější politika malých bank při poskytování úvěrů pak podle společnosti Apollo zvyšuje riziko recese. Článek také mapuje přímou návaznost současné krize menších bank na březnovou bankovní krizi.

Frank Wiebe

Die Lehren aus dem Kryptowinter

Poučení z kryptozimy

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 96 (19.5.2023), S. 64

Komentář se ohlíží za krátkou bankovní krizí v letošním březnu a nachází paralely mezi jejími příčinami a tzv. „zimou kryptoměn“, propadem kryptoměnového trhu a jeho částečnou proměnou na přelomu let 2022 a 2023. Poukazuje především na skutečnost, že v oblasti kryptoměn, které vznikly jako alternativa k tradičnímu finančnímu systému, se začaly utvářet struktury podobné bankám, včetně všech úskalí (zejména proměna krátkodobých investic v dlouhodobé). V průběhu posledního propadu kryptoměn zůstaly škody relativně omezené díky oddělenosti obou systémů; standardní finanční trhy a bankovníctví s kryptoměnovou branží však prorůstají stále těsněji, což může být příčinou výraznějších kolaterálních dopadů příští krize.

Bundesministerium der Finanzen

Digitales Zentralbankgeld und der digitale Euro

Digitální měny centrálních bank a digitální euro

Monatsbericht des BMF, Jg. 2023, Nr. 4, S. 22-30

Přehledový článek představuje dosavadní podobu projektu digitálního eura pod záštitou ECB. V listopadu letošního roku končí testovací fáze, po ní bude následovat zohlednění zjištěných poznatků v zákonném rámci, upravujícím fungování digitálního eura. Článek přehledně představuje projekt digitální měny Evropské centrální banky na rozdíl mezi CBDC a běžnou měnou, popisuje dva druhy digitální měny s ohledem na funkčnost nových bankovních kont a roli centrální banky v měnovém systému. Dále se věnuje otázce posílení mezinárodní konkurenceschopnosti evropského bankovního sektoru, které se od digitálního eura očekává, nastiňuje příklady využití v soukromé, podnikové a bankovní sféře, představuje systém ochrany uživatele, roli soukromého sektoru a věnuje se možnostem vlivu digitálního eura na stabilitu finančních trhů. - Poznámky.

Martin Arnold, Sam Fleming

ECB warns of slow progress to cut inflation

ECB varuje před pomalým pokrokem při snižování inflace

Financial Times, Vol. 2023, No. 41324 (16.5.2023), p. 2

Vyšší úrokové sazby a nižší objem oficiálních nákupů dluhopisů přinesou výrazný pokrok ve snižování inflace v eurozóně až od letošního roku, uvedla Evropská centrální banka a zdůraznila, proč zpomalila tempo zvyšování sazeb. Vrcholný dopad ECB očekává v roce 2024. -- K situaci v USA viz s. 4.

Harry Dempsey, Leslie Hook

How long will the gold boom last?

Jak dlouho potrvá zlatý boom?

Financial Times, Vol. 2023, No. 41332 (25.5.2023), p. 15

V r. 2022 nakoupily centrální banky 1 079 tun zlata - nejvíce od počátku záznamů v r. 1950. V důsledku toho se cena zlata od konce března pohybuje v blízkosti svého nominálního historického maxima 2 072 USD za trojskou unci. Mnozí spekulanti čekají na nový rekord. Investoři proto přehodnocují bezpečné aktiva a zlato z toho jenom profituje.

Yiming Chang, Xiangyuan Yu, Wei Shan, Fang Wang, Yinying Tao

Impact of financial market development, financial crises and deposit insurance on bank risk [elektronický zdroj]

Vliv vývoje na finančních trzích, finančních krizí a pojištění vkladů na bankovní riziko

Prague economic papers, Vol. 32 (2023), No. 1, p. 1-25

Autoři zkoumají vliv různých faktorů (vývoj na finančních trzích, finanční krize, pojištění vkladů) na bankovní riziko. Použita byla data z 86 zemí za časové období 1998-2014, k analýze byly uplatněny ekonometrické modely. Je zjištěno, že vývoj na akciovém trhu a v bankovním sektoru ovlivňují bankovní riziko protichůdně. Bankovní riziko je měřeno poměrem tzv. špatných půjček (non-performing loan ratio). - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.18267/j.pep.820>

Robert S. Chirinko

Is a state bank a useful economic development tool in the USA?

Je státní banka v USA užitečným nástrojem hospodářského rozvoje?

CESifo Economic studies, Vol. 68, (2022) No. 4, p. 391-413

Možnosti vytvoření státní banky se v USA v poslední době věnuje velká pozornost. Článek rozvíjí rámec pro hodnocení státního bankovníctví, přezkoumává předchozí zkušenosti se státním bankovníctvím a související alternativy k tradičnímu soukromému bankovníctví. Formuluje pět otázek zjišťujících vhodnost vytvoření státní banky. Autorovým cílem je objasnit, zda státní banka může být užitečným nástrojem pro další hospodářský rozvoj státu a blahobyť jeho obyvatel. - Poznámky.

Leo Lewis

Japan gets its swagger back

Japonsko získává zpět svou sílu

Financial Times, Vol. 2023, No. 41328 (20.5.2023), p. 6

Akciový trh Japonska je díky úniku z desetiletí trvající deflace na maximu, mzdy rostou a ekonomika se zotavuje. Index japonských akcií Topix nedávno dosáhl nového 33letého maxima díky vzestupu, který byl poháněn výjimečnými nákupy ze zahraničí po dobu šesti týdnů v řadě.

Přehled trhu FKI

Profi poradenství & finance, Sv. 11, (2023) č. 3, s. 44, 46

Segment fondů kvalifikovaných investorů (FKI) se v ČR začal rozvíjet po úpravě zákona o kolektivním investování v r. 2006. Během r. 2022 stoupl počet těchto fondů na 358 a objem majetku ve správě FKI narostl o 33 % na 351 mld. Kč. Dynamika jejich růstu je vyšší než dynamika růstu běžných fondů kolektivního investování. Příspěvek přibližuje nabídku investičních strategií, strukturu trhu FKI v ČR a zdůrazňuje nutnost obezřetnosti při naceňování aktiv v rámci portfolia FKI a nemovitostních fondů i zajímavé investiční příležitosti, které nabízejí.

Torsten Riecke

Revolut bangt um wichtige Banklizenz

Revolut se obává o důležitou bankovní licenci

Handelsblatt, Jg. 2023, (2023) Nr. 97 (22.5.2023), S. 26

Fintechová společnost Revolut má potíže se získáním bankovní licence ve Velké Británii. Vyjednávání s britským úřadem finančního dohledu a předním akcionářem Softbank mohou při neúspěchu pro Revolut znamenat brzdu v expanzi v rámci EU. Revolut již dostal licenci ECB v Litvě.

Martin Arnold, Sam Fleming

The dilemma of a digital euro

Dilema digitálního eura

Financial Times, Vol. 2023, No. 41325 (17.5.2023), p. 19

Čína má ze světových ekonomik nejpokročilejší plány na zavedení digitální měny centrální banky, zatímco z hlavních západních centrálních bank je nejdále Evropská centrální banka. Očekává se, že ECB v říjnu oznámí, že přejde do realizační fáze a zahájí pilotní projekt. Ch. Lagardeová uvedla, že bude připravena učinit konečné rozhodnutí o zavedení digitálního eura v r. 2026 nebo 2027. Letos v létě Evropská komise vydá návrhy, které stanoví klíčové konstrukční prvky předpokládané měny.

Martin Arnold

The ECB's inflation dilemma

Inflační dilema ECB

Financial Times, Vol. 2023, No. 41312 (2.5.2023), p. 13

Článek o působení současné prezidentky Evropské centrální banky Christine Lagardeové ve vedení této instituce. Za tři a půl roku od jejího nástupu do čela ECB postihla evropskou ekonomiku řada katastrof, včetně pandemie covid-19 a ruské invaze na Ukrajinu. Klíčovým tématem je již delší dobu přetrvávající inflace. Názory na to, zda je Lagardeová ve vedení ECB úspěšná, se však různí. -- Více k politice ECB viz FT z 5.5.2023, s. 1 a 18.

Judith Henke

Türkische Zentralbank stößt tonnenweise Gold ab : Goldreserven

Turecká centrální banka odprodává zlato po tunách : zlaté rezervy

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 95 (17.5.2023), S. 46

Turecká centrální banka podle dubnových zpráv agentury Bloomberg snížila objem svých zlatých rezerv o 9 % v horizontu sedmi týdnů od vydání příslušné zprávy. Tempo odprodeje zůstalo neztenčené i v průběhu prezidentských voleb, takže se turecké zlaté rezervy mohly za letošní rok snížit až o 100 tun. Jedná se o zásadní obrat v dosavadním trendu, kdy Turecko patřilo mezi státy s nejvyšším tempem navyšování zlatých rezerv (v r. 2022 je navýšila o 148 tun, v letošním lednu a únoru o dalších 48). Turecká centrální banka si odprodejem zlata zajišťuje likviditní rezervu v dolarech kvůli stabilizaci liry, sužované 44% inflací při stabilní 8,5% hlavní úrokové sazbě. Článek se také stručně zabývá celosvětovým trendem navyšování zlatých rezerv, uvádí konkrétní příklady Číny a Singapuru.

Úvěry na bydlení v loňském roce zamrzly : jejich celkový objem v posledním čtvrtletí poprvé poklesl

Profi poradenství & finance, Sv. 11, (2023) č. 3, s. 12-14

Statistický pohled na zadlužení obyvatelstva na regionální úrovni v ČR za r. 2022. Příspěvek informuje o objemu i dynamice úvěrů na bydlení, úvěrů na spotřebu a o celkovém zadlužení. Výrazný pokles nových úvěrů na bydlení aktuálně snižuje míru celkového zadlužení domácností. Spolu se snižující se poptávkou po hypotečních úvěrech klesá i celková nesplácená částka dlouhodobého dluhu, celkový objem nespláceného krátkodobého dluhu se meziročně zvýšil o 3,6 % na 22,87 mld. Kč. Snížil se však počet osob, které mají problémy se splácením. Grafy dokládají objem dluhu a meziroční změnu objemu dluhu obyvatel v jednotlivých krajích; průměrnou částku dlouhodobého a krátkodobého dluhu na klienta; složení dluhu a podíl klientů s ohroženým krátkodobým dluhem.

Scott Chipolina

Wary traders steer clear of 'unloved' bitcoin rally

Opatrní obchodníci se vyhýbají "neoblíbenému" bitocinu, i přes jeho zotavení

Financial Times, Vol. 2023, No. 41315 (5.5.2023), p. 10

I když se bitcoin nachází v nejspěšnějším období za poslední dva roky, obchodní aktivita s kryptoměny se zmenšuje. Je to znamením, že mnoho investorů se po řadě kolapsů a skandálů v r. 2022 stále více zdráhá kryptoměny nakupovat. Cena bitcoinu, nejpoblárnějšího tokenu, letos vzrostla o 70 %, což pomohlo trhu získat zpět určitou dynamiku po krachu společnosti jako byla kryptoměnová burza FTX. Cena bitcoinu se však již více než měsíc pohybuje v úzkém pásmu kolem 28 tisíc USD.

Astrid Dörner, Sabine Gusbeth, Jens Münchrath, Frank Wiebe

Weltwährung auf Abruf

Světová měna na odpis

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 92 (12.5.2023), S. 44-48

Obsáhlá rekapitulace současné pozice amerického dolaru jako mezinárodní měny, s důrazem na politický rozměr. Článek stručně rekapituluje vývoj pozice dolaru jako mezinárodního platebního prostředku a významu jeho role pro světový obchod a platební styk, blíže se věnuje možnostem jeho využití jako vlivového prostředku. Politický rozměr je vztažen především na roli dolaru v protiruských a protiiránských sankcích a na vztah USA a Číny. Role dolaru je pojednávána i v obecnějších rovinách, opět ale s důrazem na měnu jako politikum.

Změny v regulaci hazardních her

Právní rozhledy, Sv. 31, (2023) č. 8, Aktualita s. ii

Článek shrnuje význam zákona o hazardních hrách č. 186/2016 Sb. a přibližuje chystanou dílčí úpravu platného zákona, která má přinést zvýšení efektivity existujících nástrojů, vyšší právní jistotu, kvalitativní zlepšení ochrany hráče a snížení administrativní zátěže dotčených subjektů. Zaměřuje se také na dostupnost hazardních her na internetu a navrhuje zjednodušit proces blokace internetových stránek s nelegálně provozovanými hazardními hrami tak, aby byl postup přehlednější a umožnil rychle reagovat na protiprávní jednání. Působnost zákona se rozšiřuje na všechny hazardní hry provozované prostřednictvím internetu, pokud jsou přístupné z ČR. Článek podrobně popisuje chystané změny. Očekávaná účinnost novely zákona o hazardních hrách je k 1.1.2024.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Bankovníctví : odborný časopis pro praktickou činnost bank

Sv. 31, (2023) č. 4

ČBA spustila ČBA Monitor - unikátní web s daty a statistikami (s. 7); Hledáte kvalitní lidi? Základem je porozumět jim! (s. 10-13); AI se do výběru zaměstnanců prokousává stále častěji. Bez lidí to ale nepůjde nikdy (s. 18-19); Výběr regulačních novinek za první čtvrtletí roku 2023 (s. 24-27); Bankovní balíček CRR III & CRD VI - jdeme do finále (s. 28-31); Pravidla původem z konce 70. let potřebují zásadní změnu - vývozní úvěry (s. 32-33); ESG rizika pronikají do obezřetnostní regulace bank (s. 34-37); Synergie klíčových bankovních systémů v rámci platebního styku aneb z konkurence spoluhráči (s. 44-45); Česká stopa v evropské regulaci finančních služeb - díl první (s. 46-48); FOMO efekt jako významný faktor strachu (s. 52-53); Pád SVB aneb špatný risk management v praxi (s. 54-56).

Bankovníctví : odborný časopis pro praktickou činnost bank

Sv. 31, (2023) č. 5

Itálie zvažuje mimořádné zdanění bank (s. 6); Firemní úvěry jsou nejdražší za 20 let, za dva roky podražily čtyřnásobně (s. 7); Rekordní zisky 2022? Ne tak docela a jak kdo... bankovní sektor (s. 10-13); Změny v oblasti poskytování údajů aneb co nového v regulaci (s. 18); Stresové testování jako nástroj řízení rizik (s. 19); Česká stopa v evropské regulaci finančních služeb - díl druhý (s. 20-22); Bankovníctví ve věku digitální transformace (s. 24-25); Bankovníctví a AI aneb jak umělá inteligence mění bankovní sektor (s. 26-27); AI: spustil ChatGPT lavinu, kterou už nezastavíme? (s. 30-31); Soumrak rodných čísel bude stát banky stovky milionů (s. 32-33); Obavy o evropský, natož český bankovní sektor nejsou namístě. To ten americký zlobí (s. 34-35); Eurofi High-Level Seminar tentokrát

ve Stockholmu (s. 36-39); Ačkoliv je náš AML zákon konzervativní, ve srovnání s jinými je pokrokový - rozhovor s ředitelem FAÚ J. Hylmarem (s. 40-43); Nový bankový odvod by znamenal nielen nižší úverovou aktivitu (s. 44-45).

Hospodářská situace a politika. Řízení. Výroba. Služby. Ceny

Buzzkill

Zabiják zábavy

The Economist, Vol. 447, (2023) No. 9348, p. 69

Na konci r. 2022 došlo ve Spojených státech k výpadku léků na hyperaktivitu, které podporují soustředění, a zároveň v USA klesla produktivita. Zřejmě půjde o náhodný souběh obou jevů, článek se nicméně v souvislosti s tím zamýšlí, jak se dostupnost různých stimulačních látek (zejména cukru a kávy) odrazila v produktivitě v minulosti v různých zemích. Text je podložen konkrétními příklady, které např. dokládají, že hospodářský růst byl v Británii v 19. a 20. století podpořen z velké části i lepší výživou obyvatelstva a dostupností cukru. Tímto tématem se zabýval mj. vítěz Nobelovy ceny za ekonomii z r. 1993 Robert Fogel.

Pelin Öge Güney

Interest rate uncertainty and macroeconomics in Turkey [elektronický zdroj]

Nejistota týkající se úrokových sazeb a makroekonomické situace v Turecku

Prague economic papers, Vol. 32 (2023), No. 2, p. 184-204

Americká ekonomika má ve světovém měřítku dominantní pozici, nejistota spojená s americkou měnovou politikou může tedy ovlivnit ekonomiky dalších zemí. V článku je zkoumán vliv nejistoty spojené s americkou měnovou politikou na průmyslovou výrobu, inflaci, nezaměstnanost a měnový kurz v Turecku. Je mj. zjištěno, že nejistota ohledně dlouhodobých úrokových sazeb zvyšuje nezaměstnanost a inflaci. Šok spojený s nejistotou měnové politiky v USA zvyšuje nezaměstnanost výrazně a zároveň omezuje růst výroby. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.18267/j.pep.826>

Andrea Čížků

Potenciální produkt a mezera výstupu v období ekonomických krizí

Politická ekonomie, Sv. 71, (2023) č. 2, s. 177-198

Článek se zabývá modelováním a odhadem potenciálního produktu a produkční mezery v České republice v období 1996-2021, včetně globální recese z r. 2008 a nedávné krize způsobené vládními opatřeními proti pandemii covid-19. Ověření ekonometrického modelu prokázalo významnost hysterezního efektu a ukázalo značnou setrvačnost negativních důsledků obou krizí. Byly rovněž vypočteny predikce dopadu války na Ukrajině na produkční mezeru v ČR. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.18267/j.polek.1380>

Karolína Zábojníková

Praha zůstává nejbohatším regionem

Statistika & my, Sv. 13, (2023) č. 3, s. 16-17

Analýza vývoje hrubého domácího produktu ČR za r. 2021 pohledem regionálních účtů. Údaje regionálních účtů odhadují různý dopad pandemie covid-19 na jednotlivé kraje. V daném období působila některá přísná omezení obchodu a služeb na začátku roku a prudké vzednutí spotřeby po květnovém uvolnění. Nezanedbatelný vliv mělo i narušení dodavatelských řetězců v průmyslu. U většiny krajů zotavení v r. 2021 nestačilo na návrat k předkrizové úrovni r. 2019. Dopady druhého pandemického roku z pohledu parity kupní síly byly v ČR vážnější než ve zbytku EU. Grafy dokládají reálnou úroveň HDP v krajích za období 2019-2021, HDP na osobu v paritě kupní síly v r. 2021 a změnu proti r. 2019 i čistý disponibilní důchod na osobu a jeho reálný růst v r. 2021.

Remember trade-offs

Něco za něco

The Economist, Vol. 447, (2023) No. 9346, p. 62

Světový ekonomický řád byl po odeznění studené války založen na otevřených trzích, globálním obchodu a omezení státních zásahů do tržní ekonomiky. Věřilo se, že účast zemí, jako je Čína či Rusko

na světové ekonomice, přivede tyto země k demokracii. Ekonomická hlediska měla vždy přednost před dalšími cíli. Nyní se však politici na obou stranách Atlantiku shodují na jiných prioritách: národní bezpečnosti a vypořádání se s klimatickou změnou. Článek v této souvislosti rozebírá vzájemnou kompatibilitu různých cílů z ekonomického pohledu. Prezentovány jsou výzkumy, které zjišťovaly hospodářské dopady různých opatření a situací (zavedení hospodářských sankcí, obnovená polarizace světa na "Západ" a "Východ", zavedení zelených dotací). Zároveň článek poukazuje na novou esej D. Rodrika z Harvardovy univerzity, ve které autor varuje před snahami dosahovat různých nesouvisejících cílů (klimatická změna, podpora průmyslu zvýšení bezpečnosti) prostřednictvím jediného univerzálního nástroje.

Stop digging

Přestaňte kopat

The Economist, Vol. 447, (2023) No. 9345, p. 63

Japonská měnová politika je v pasti. Navzdory očekáváním trhů nedošlo s nástupem nového guvernéra Bank of Japan Ueda Kazuy ke zrušení řízení výnosové křivky (nekonvenční opatření měnové politiky, ke kterému Japonsko přistoupilo v r. 2016). Oproti dřívějším dobám se nyní Japonsko nepotýká s deflací, ale s rekordně vysokou inflací. Růst úrokových sazeb je však problematický - pokud by k němu došlo, ocitl by se v problémech vysoce zadlužený stát i bankovní systém. Kořeny problémů japonské ekonomiky (třetí největší ekonomika světa) jsou dlouhodobé. Hospodářství se stále nevzpamatovalo z prasknutí bubliny na akciovém trhu a trhu s nemovitostmi před 30 lety, navzdory silným fiskálním i měnovým stimulům se nepodařilo povzbudit silnější a trvalý hospodářský růst.

Informatika. Počítače

Bethan Staton, Madhumita Murgia

Education's AI revolution

Revoluce ve vzdělávání díky umělé inteligenci

Financial Times, Vol. 2023, No. 41329 (22.5.2023), p. 17

Od loňského příchodu ChatGPT - výkonného a volně dostupného softwaru s umělou inteligencí schopného psát sofistikované odpovědi na otázky - se intenzivně spekuluje o jeho dlouhodobých dopadech na řadu odvětví a činností. Nikde se však dopad neprojevil bezprostředněji než ve vzdělávání. V důsledku toho jsou školy a univerzity nuceny zásadně přehodnotit způsob výuky i zkoušení.

Viktorija Skvarciany, Indrė Lapinskaitė, Viktorija Stasytytė

Efficiency of digital economy in the context of sustainable development : DEA-Tobit approach [elektronický zdroj]

Efektivita digitální ekonomiky v kontextu udržitelného rozvoje : přístup DEA-Tobit

Prague economic papers, Vol. 32 (2023), No. 2, p. 129-158

Příspěvek měří efektivitu digitální ekonomiky v členských zemích Evropské unie. Použita byla tzv. analýza obalů dat (data envelopment analysis, DEA), spolu s indexem DESI (Digital Economy and Society Index), indexem SDGI (Sustainable Development Goals Index) a tzv. Tobitovým modelem (tobit regression analysis). Z indexu DESI byly vybrány čtyři dimenze: lidský kapitál, konektivita, integrace digitálních technologií, digitální veřejné služby. U každé dimenze byly zjištěny země, které si v dané oblasti vedou nejlépe, přičemž některé z výsledků označují autoři za poměrně překvapivé - ve většině případů totiž nejlepší výsledky vykazaly nejméně rozvinuté země (mj. Rumunsko), to však bylo dané použitou metodikou (země s nejnižším hodnocením v DESI vykazují vysokou úroveň v SDGI). - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.18267/j.pep.824>

Obchod. Cla. Mezinárodní finance

Max Haerder, Sonja Álvarez, Stefan Hajek, Nele Höfler, Jörn Petring, Jürgen Salz, Dieter Schnaas
Alarmstufe Rot

Červený poplach

WirtschaftsWoche, Jg. 2023, Nr. 17, S. 14-21

Závislost na Číně je pro německé hospodářství novou osudovou otázkou. Článek se zabývá otázkami, jak minimalizovat rizika, aniž by Němci snížili svou prosperitu jako exportní země a poškodili své podniky.

Richard Vesecký

Další fáze zavádění systému ICS2 pro lepší analýzu rizik

Clo-douane, Sv. 57, (2023) č. 4, s. 6-7

V březnu 2023 započala druhá fáze zavádění evropského systému ICS2 (Import Control System) pro podávání vstupních souhrnných prohlášení o zásilkách, které jsou dovezeny na evropský trh. Druhá fáze se konkrétně týká veškerého zboží v letecké dopravě. Oproti předchozímu systému ICS je předností ICS2 celoevropské propojení, dále dochází ke změně procesu zpracování a provádění rizikové analýzy. Příspěvek objasňuje účel ICS2 a jeho funkce i přednosti i jednotlivé fáze přechodu z ICS na ICS2.

Bernd Ziesemer

Der rasche Wandel von Chinas Wirtschaftsmodell

Rychlý odklon od čínského hospodářského modelu

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 97 (22.5.2023), S. 18

Komentář se zabývá evropským, a zejména německým postojem k rostoucímu čínskému důrazu na samostatnost v klíčových odvětvích. Rekapituluje souvislost zahraničněobchodní politiky s vnitřními záležitostmi Čínské lidové republiky v éře Mao Ce-tunga, Teng Siao-pchinga a Si Ťin-pchinga. Dochází k závěru, že čínský obrat je motivován vnitřními faktory a politickými rozhodnutími, a stávající postoj zejména německých koncernů. Současný čínský odklon od západního obchodního prostoru není pouhým důsledkem „čipové války“ a obchodní války s USA, ale součástí dlouhodobého, hlubšího procesu odpoutání se v přímé návaznosti na čínská vnitropolitická i mezinárodněpolitická rozhodnutí dlouhodobého charakteru.

Leonardo Macedo

Developments at the World Customs Organization Technical Committee on Customs Valuation 2021–2022 regarding royalties [elektronický zdroj]

Vývoj týkající se licenčních plateb na úrovni Technického výboru pro celní hodnotu Světové celní organizace v letech 2021-2022

World customs journal, Vol. 16 (2022), No. 2, p. 143-146

Úkolem Technického výboru pro celní hodnotu Světové celní organizace je prošetřovat případy vyvolané nejasnostmi při aplikaci Dohody WTO o celní hodnotě (Customs Valuation Agreement, CVA). Příspěvek předkládá obsah tří stanovisek (Advisory Opinions 4.18, 4.19, 24.1) publikovaných Technickým výborem, která se vztahují k problematice licenčních plateb. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://worldcustomsjournal.org/archive/>

Serhii Perepolkin, Oleksandr Havrylenko and Anatolij Mazur

Formation and development of international customs law : periodisation issues [elektronický zdroj]

Formování a vývoj mezinárodního celního práva : různá období

World customs journal, Vol. 16 (2022), No. 2, p. 115-128

Článek stručně shrnuje historii a vývoj mezinárodní celní legislativy od starověku až do současnosti, přičemž zohledněny jsou nejruznější právní prameny (od zvyklostí až po mezinárodní celní úmluvy). Vývoj je členěn do dvou základních epoch: epochy místního mezinárodního celního práva a epochy univerzálního mezinárodního celního práva. Jako přelomový byl určen r. 1891, kdy vznikla Mezinárodní unie pro zveřejňování celních sazebníků (International Union for the Publication of Customs Tariffs). Obě epochy jsou dále členěny na dílčí období. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://worldcustomsjournal.org/archive/>

Jens Münchrath

Geoökonomische Irrwege

Geoeconomické scestí

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 105 (2.6.2023), S. 14-15

Esejistický rozbor pěti tezí, jejichž společným jmenovatelem je deglobalizace a proměna mezinárodněobchodní politiky v posledních letech. Autor se zabývá otázkami etiky obchodu mezi demokratickými a autoritářskými režimy s ohledem na ekonomický dopad, otázkou multipolarity, protekcionismem, měrou zpomalení či změny globalizace, a „strategickou autonomií“, tedy vztahem mezi hospodářstvím a bezpečnostní politikou.

Katie Martin, Nikou Asgari

How Europe failed to challenge the US

Jak Evropa nedokázala konkurovat USA

Financial Times, Vol. 2023, No. 41307 (26.4.2023), p. 17

Článek o konkurenceschopnosti evropských akciových trhů ve srovnání s americkými trhy. Investoři tvrdí, že evropský sen o vybudování kapitálové investiční scény, která by se vyrovnala té americké, je stále vzdálený a cesta k jeho vytvoření je plná praktických, politických a kulturních překážek. I když evropské burzy upraví pravidla pro kotaci ve snaze přilákat nové společnosti, USA mají silný náskok, který může trvat desítky let.

Jörn Petring

Kampf der Welten

Souboj světů

WirtschaftsWoche, Jg. 2023, Nr. 20, S. 36-37

Čína chce s pomocí dalších rozvíjejících se zemí vytvořit multipolární měnový systém a narušit dominanci dolaru. Ale i když zavádění jüanu v obchodě postupuje, nejedná se (zatím) o globální měnu.

Ondřej Sankot, Tereza De Castro, Jana Vlčková, Cristina Procházková Ilinitchi

Mapping of capabilities and export opportunities of Czechia [elektronický zdroj]

Mapování potenciálu a exportních příležitostí Česka

Prague economic papers, Vol. 32 (2023), No. 2, p. 159-183

Česká republika je jednou z nejvíce exportně orientovaných ekonomik světa. Vyráběné produkty však dle autorů závisí do značné míry na zahraničních vstupech a inovační kapacita zaostává za západními sousedy. Příspěvek se zabývá možností diverzifikace vývozu - určeny jsou kategorie produktů s nejvyšším potenciálem růstu i vhodné kategorie zboží z hlediska komplexnosti výroby. S využitím firemních i celostátních dat a metody "prostoru a blízkosti produktu" (product space and proximity methodology) jsou jako nejperspektivnější kategorie výrobků dle SITC (Standardní mezinárodní obchodní klasifikace) určeny tyto kategorie: SITC 7284 (stroje pro specializovaná odvětví a jejich části), SITC 7281 (součástky a doplňky ke strojnímu nářadí pro specializovaná odvětví) a SITC 7541 (ruční nářadí (pneumatické nebo neelektrické) a jejich části). - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.18267/j.pep.829>

Tomáš Herajt

Mezinárodní smlouva CITES a celní správa

Clo-douane, Sv. 57, (2023) č. 4, s. 10-14

Mezinárodní úmluva CITES (Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin) oslavila v letošním roce 50. výročí od svého vzniku. Článek při této příležitosti popisuje přístup Československa a České republiky k ochraně přírody obecně, kdy k zásadnímu přelomu a změně k lepšímu došlo po r. 1989. Československo se pak k CITES připojilo v r. 1992. Potírání environmentální kriminality je nyní jednou z významných agend Celní správy ČR, což je reflektováno i v článku (popsány jsou řešené případy od 90. let do současnosti a pořádané odborné semináře k tématu, či další změny, ke kterým došlo po vstupu do EU).

Passing the gas crisis**Plynová krize pominula**

The Economist, Vol. 447, (2023) No. 9348, p. 24

Navzdory obavám z nedostatku zemního plynu kvůli invazi Ruska na Ukrajinu se v zimě 2022-2023 dokázala evropská ekonomika situaci dobře přizpůsobit. Lidé utlumili spotřebu energií a objevily se i nové možnosti na straně nabídky. Otázkou ovšem je, jak zajistit, aby se Evropa do budoucna nestala "rukojmím" jiné země, např. Číny. Zvažují se dva přístupy: přesun těžby na domácí půdu či pravděpodobně vhodnější přístup spočívající v diverzifikaci.

Vincent Vicard

Profit shifting, returns on foreign direct investments and investment income imbalances**Přesouvání zisků, výnosy z přímých zahraničních investic a nerovnováha investičních příjmů**

IMF Economic Review, Vol. 71, (2023) No. 2, p. 369-414

Autor se věnuje nadměrné výnosnosti čistých zahraničních aktiv na globální úrovni: země s vysokou korporátní daní dosahují v průměru vyšších výnosů ze svých aktiv přímých zahraničních investic než ze svých závazků, což vytváří nadměrnou výnosnost jejich čistých zahraničních aktiv, která odpovídá daňově motivovanému přesouvání zisků nadnárodních podniků. Důkazy napříč zeměmi založené na souhrnných údajích jsou potvrzeny pomocí údajů na úrovni podniků ve Francii. Z kvantifikace vyplývá, že přesouvání zisků v r. 2015 nafouklo saldo příjmů z přímých zahraničních investic ve Francii o 16 až 32 miliard eur (0,7-1,5 % HDP); do značné míry lze vysvětlit nadměrnou návratnost francouzských aktiv přímých zahraničních investic oproti pasivům, která se v posledních letech výrazně zvýšila. - Poznámky.

Tom Walsh

Putting more union in European customs [elektronický zdroj]**Prohlubování celní unie EU**

World customs journal, Vol. 16 (2022), No. 2, p. 57-80

V r. 2021 vznikla speciální nezávislá expertní skupina, jejímž cílem bylo diskutovat o budoucnosti celní unie EU. Tato skupina (Wise Persons Group on challenges facing the Customs Union) zveřejnila svá doporučení v březnu 2022. Autor přispívá svým článkem do diskuze o budoucnosti celní unie EU a o jejích nedostatcích a vyjadřuje se i k závěrům speciální expertní skupiny. "Achillovou patou" celní unie EU je podle autora nejednotná aplikace společné celní legislativy napříč členskými státy. Součástí článku jsou mj. zjištění o nedostatcích v celní praxi, nakládání s daty či např. o nedostatečné harmonizaci celních sankcí. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://worldcustomsjournal.org/archive/>

Lenka Heřmánková

Stav a vývoj daňových a celních příjmů k 31.3.2023

Clo-douane, Sv. 57, (2023) č. 4, s. 8-9

Zůstatky na účtech celní správy ČR ke dni 31.3.2023. Celkové zůstatky příjmů státního rozpočtu na účtech CS. Dovoz (DPH, spotřební daně, clo, správní poplatky, příslušenství); vnitrostátní spotřební daně; dělená správa; meziroční srovnání.

Serhii M. Perepolkin, Anatolij V. Mazur, Olena O. Marchenko, Oleg V. Morozov and Inna V. Yefimova
Sui generis of European Union customs law [elektronický zdroj]**Sui generis celního práva Evropské unie**

World customs journal, Vol. 16 (2022), No. 2, p. 35-56

Autoři v příspěvku analyzují evropskou celní legislativu. Obvykle odborníci charakterizují celní právo EU pouze prostřednictvím analýzy celního sazebníku a kodexu, v článku je nicméně použit širší pohled - celní legislativa EU je formována rovněž zakládajícími smlouvami o EU, akty přijatými evropskými institucemi, dohodami uzavřenými mezi členskými státy EU a zeměmi mimo EU, vnitrostátním právem i judikaturou. Článek mj. popisuje jednotlivé fáze formování evropského celního práva a shrnuje jeho nynější stav. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://worldcustomsjournal.org/archive/>

Daniel Witt and János Nagy

Understanding the drivers of illicit alcohol : an analysis of selected country case studies

[elektronický zdroj]

Porozumění faktorům, které ovlivňují ilegální trh s alkoholem : analýza s využitím případových studií z vybraných zemí

World customs journal, Vol. 16 (2022), No. 2, p. 81-97

Príspevek se v návaznosti na doporučení Světové zdravotnické organizace o zdanění alkoholu z r. 2017 zabývá ilegálním obchodem s alkoholem - mj. se zamýšlí nad tím, zda vysoké zdanění nepomáhá ilegální trh s alkoholem rozvíjet. Na základě případových studií z několika zemí (Dominikánská republika, Kolumbie, Jihoafrická republika, Malajsie, Velká Británie) jsou formulována doporučení pro celní a daňovou oblast, jak ilegální trh omezit a zároveň se vyhnout daňovým únikům. Součástí článku je mj. i podkapitola o vlivu protipandemických opatření během pandemie nemoci covid-19 na tento ilegální trh. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://worldcustomsjournal.org/archive/>

Podnik a podnikání

Guy Chazan

Berlin goes all in on chips

Berlín vsadil vše na čipy

Financial Times, Vol. 2023, No. 41321 (12.5.2023), p. 17

V posledních několika letech Německo přilákalo do svého čipového sektoru obrovské investice. Společnosti Intel, Wolfspeed a Infineon staví nové velké továrny. Největší výrobce čipů, tchajwanská společnost TSMC, by údajně mohla následovat. Nové výrobní závody však přicházejí s neúměrně vysokými náklady. Scholzova vláda poskytuje technologickým společnostem miliardové dotace, aby je přilákala do Německa - v případě nového závodu Infineonu jde o miliardy eur.

Elżbieta Bukalska, Tomasz Sosnowski, Anna Wawryszak-Misztal

Institutional investors' response to earnings management before initial public offering in Poland

[elektronický zdroj]

Reakce institucionálních investorů na manipulaci se zisky před prvotní veřejnou nabídkou akcií v Polsku

Prague economic papers, Vol. 32 (2023), No. 1, p. 45-60

Autoři v článku zkoumají vztah mezi manipulací s výší zisku (earnings management) před vstupem na burzu a rozhodnutím institucionálních investorů, zda koupí akcie při primární veřejné nabídce (IPO). "Earnings management" spočívá v záměrném využívání takových účetních technik, které vykreslí finanční výkazy v lepším světle. Motivací firem, proč zisky zkreslovat, je přilákání dalších investorů. Institucionální investoři by měli být teoreticky lépe informovaní a tedy být schopni manipulaci se ziskem odhalit. K analýze byla v příspěvku použita data o 258 polských firmách z období 2005-2020. K manipulaci s výší zisku dle článku v masivní míře nedochází, autoři nicméně poukazují na souvislost mezi přítomností institucionálních investorů při IPO a některými technikami manipulací se ziskem. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.18267/j.pep.819>

Adrienne Klasa, Lauren Indvik, Harriet Agnew, Gloria Li

The leap of luxury

Skok luxusu

Financial Times, Vol. 2023, No. 41309 (28.4.2023), p. 17

Článek o úspěchu společnosti LVMH vedené Bernardem Arnaultem. Rodinou ovládaný luxusní konglomerát LVMH se dostal jako první v Evropě přes hranici tržní hodnoty 500 miliard dolarů. Společnost je důkazem překvapivého vzestupu a odolnosti luxusního sektoru v posledním desetiletí, který je tažen velkým a stále se rozšiřujícím americkým trhem a nenasytným apetitem rychle rostoucí vyšší střední třídy v Číně.

Pojišťovnictví. Sociální péče

Jörg Rocholl

Vermögen für alle

Jmění pro všechny

Monatsbericht des BMF, Jg. 2023, Nr. 4, S. 18-20

Komentář profesora J. Rocholla k současné politice německého Spolkového ministerstva financí k otázce financování důchodových fondů. Vědecká rada při Spolkovém ministerstvu financí loni zveřejnila studii, jedním ze závěrů je zdůraznění potřeby domácností budovat vlastní fondy i bez státního zásahu či podpory. Ve vztahu k udržitelnému financování starobních důchodů poukazuje autor komentáře i na nutnost efektivnějšího vzdělávání v oblasti jak finanční gramotnosti, tak přinejmenším základů finančních trhů jako prostředku k dosažení vyšší finanční samostatnosti obyvatel a jejich schopnosti efektivně investovat pro vlastní potřebu. Tento model se však neobejde bez širších politických reforem.

Pozemky a nemovitosti. Bytové hospodářství

Nemovitě věci v účetnictví a daních

Účetnictví, Sv. 2023, č. 5, s. 3-50

Monotematické číslo časopisu představuje v několika článcích daňové i účetní aspekty spojené s nemovitostmi. Jednotlivé články se věnují právnímu pojetí nemovitostí (občanský zákoník, převody nemovitostí, úschova kupní ceny, financování převodu nemovitostí úvěrem, aj.), nemovitostem v účetnictví obecně, technickému zhodnocení a opravám, nájmu a pachtu, investicím do nemovitostí podle IAS 40, kulturním památkám z účetního a daňového pohledu, dani z nemovitých věcí či stavbám v daních a účetnictví v návaznosti na judikaturu Nejvyššího správního soudu.

Trh s bydlením se začne zahřívát velmi pomalu

Profi poradenství & finance, Sv. 11, (2023) č. 3, s. 62-63

Prognóza vývoje trhu s bydlením v České republice a charakteristika deseti trendů, které trh budou ovlivňovat v r. 2023. Jedná se o snižování výměry nově postavených bytových jednotek; pokračování přesunu z vlastnického do nájemního bydlení; posílení komunitního bydlení a dalších alternativních modelů bydlení; stěhování na periferii; pokles cen starších bytů doprovázený vysokou mírou volatility; stagnace cen nových bytů; růst cen nájemného; zvýšení dostupnosti rekreačního bydlení; vytvoření funkční cenové mapy a pokrok ve stavebním zákonu. -- K vývoji trhu s nemovitostmi k bydlení viz také s. 55-59 a Profi poradenství & finance č. 4/2023, s. 58-59 a s. 36-37.

Práce. Zaměstnanci. Zaměstnavatelé

Karolína Zábojníková

Nezaměstnanost v EU na minimu

Statistika & my, Sv. 13, (2023) č. 3, s. 15

Zpomalení hospodářského růstu ve druhé polovině r. 2022 se zatím v Evropské unii neprojevovalo rostoucí nezaměstnaností, její obecná míra v posledních měsících stagnuje na rekordně nízké úrovni. Článek přináší statistický pohled na míru nezaměstnanosti osob 15-74letých v jednotlivých členských státech EU v prosinci 2022. Meziroční pokles nezaměstnanosti bylo možné sledovat ve většině zemí EU. Míra nezaměstnanosti v případě osob mladších 25 let v EU dosáhla 15,0 %. Česká republika již několik let vykazuje nejnižší celkovou míru nezaměstnanosti (2,3 %) v celé EU.

Vláda schválila transpoziční návrh novely zákoníku práce

Právní rozhledy, Sv. 31, (2023) č. 8, příl. Legislativa, s. i-ii

Informace o vládním schválení návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce. Přípravovaná novela byla předložena za účelem splnění transpoziční povinnosti vůči evropské směrnici č. 2019/1158/EU o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem rodičů a pečujících osob a vůči směrnici č. 2019/1152/EU o transparentních a předvídatelných pracovních podmínkách v EU. Ačkoliv převážnou část individuálních práv zaměstnanců obsažených ve směrnících již zákoník práce v platném

znění upravuje, nově se mění některé povinnosti (úprava informační povinnosti zaměstnavatele při vzniku pracovního poměru a vůči zaměstnancům vyslaným do zahraničí, vytvoření přiměřené právní jistoty při vykonávání práce na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, odůvodnění případného zamítnutí žádosti o kratší pracovní dobu, rozšíření okruhu osob, které budou mít nárok na ošetrovné při péči o nemocného člena rodiny). Nad rámec transpozice se navrhuje bližší úprava práce konané z jiného místa dohodnutého se zaměstnavatelem (tzv. práce na dálku), možnost poskytovat paušální náhradu nákladů vzniklých v souvislosti s prací na dálku a změny v doručování určitých písemností podle zákoníku práce. -- Bodové shrnutí novely viz Práce a mzda č. 6/2023, s. 7-8.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Práce a mzda

Sv. 71, (2023) č. 5

Práce ve svátek a její odměňování (s. 6-10); Platové paradoxy ve veřejné správě (s. 11-15); Výkladová stanoviska AKV (XXIX.) (s. 16-19); Dodržování režimu práce neschopného zaměstnance (s. 20-24); Sřet svobody vyznání s neutrálními pravidly u zaměstnavatele v souvislosti s diskriminací v pracovněprávních vztazích: Diskriminace - religious clothing - SDEU C-344/20 (s. 25-29); Aktuality v oblasti metod hodnocení složitosti, odpovědnosti a namáhavosti práce (s. 30-36); Jak vysoké daně platí zaměstnanci s nadprůměrnou mzdou v zemích OECD (s. 37-38); Dohoda o prodloužení výpovědní doby - rozsudek NS sp. zn. 21 Cdo 2861/2022 (s. 45-49); Přestávky v práci na jídlo a oddech (s. 50-51).

Práce, mzdy, odvody bez chyb, pokut a penále [PaM]

Sv. 18, (2023) č. 6-7

Nerovnosti ve mzdách (s. 3-5); Ochrana zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele - novela zákona (s. 6-8); Ztráta předpokladů nebo nesplňování požadavků k práci - právní důsledky (s. 17-20); Postavení ženy v zaměstnání (s. 24-27); Agenturní zaměstnávání - některé problémy (s. 30-33); Smluvní pokuta dle NOZ - nově (s. 34-35); Pracovní neschopnost - může zaměstnavatel kontrolovat zaměstnance? (s. 36-39); Rodinné podnikání formou rodinného podniku (s. 40-42); Stravování zaměstnanců a nealkoholické nápoje - daňový pohled (s. 43-46); Chyby při výpočtu průměrného výdělku (s. 52-55); Příjmy z autorského práva a jejich zdanění (s. 56-59); Zaměstnání v rámci EU - nemocenské pojištění (s. 63-67); Zdravotní pojištění a minimum u zaměstnance (s. 68-70); Zahraniční pracovní cesta (s. 74-78); Kdy je čas strávený na pracovní cestě pracovní dobou (s. 79-81); Výdaje zaměstnavatele na domácí kancelář zaměstnance (s. 87-90); Výdaje na přechodné ubytování zaměstnanců (s. 91-94); Působnost územních samosprávných celků ve školství (s. 95-98); Obce - likvidace odpadu a DPH (s. 99-102); Výdaje na členské příspěvky - daňová účinnost (s. 103-104); Příplatky k platu ve veřejných službách a správě (s. 105-107).

Právo

Vladimír Polách

Arbitráž: po vydání nálezu

Právní rádce, Sv. 31, (2023) č. 4, s. 22-23

Autor přibližuje uznání a výkon (exekuci) zahraničního arbitrážního nálezu a upozorňuje na možnou odlišnost režimu různých právních řádů v závislosti na umístění sídla arbitráže. Vrcholem snahy o sjednocení přeshraničních pravidel výkonu nálezů je Newyorská úmluva z r. 1958, která poskytuje garanci stranám, které v mezinárodní arbitráži uspěly, že arbitrážní nálezy budou ve všech smluvních státech Newyorské úmluvy bez překážek uznávány a vykonávány. Autor rovněž zmiňuje rozhodovací praxi Nejvyššího soudu ČR, která otevřela překvapivou polemiku a značnou nejistotu ohledně možnosti výkonu zahraničních arbitrážních nálezů v tuzemsku podle exekučního řádu. Následně rozebírá téma zrušení arbitrážního nálezu soudní cestou. -- Třetí, poslední díl série článků o arbitráži.

Vojtěch Bill, Petr Horák

Časté nedostatky insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení

Bulletin advokacie, Sv. 2023, č. 4, s. 27-33

Článek upozorňuje na některé časté nešvary insolvenčních návrhů a snaží se přispět k jejich předcházení, zvýšení efektivity a hospodárnosti práce jak sepisovatelů insolvenčních návrhů, tak insolvenčních soudů a insolvenčních správců. Zaměřuje se na insolvenční návrhy spojené s návrhem na povolení oddlužení (výše dlužníkových příjmů, vymezení minimální splátky, změna poměrů dlužníka a jeho dostatečné poučení). - Poznámky.

Martin Muzikář

Dědická smlouva a její praktické využití

Ad Notam, Sv. 29, (2023) č. 1, s. 3-7

Článek popisuje hlavní výhody porčení pro případ smrti ve formě dědické smlouvy, která v praxi často pomůže vyřešit zdánlivě neřešitelné situace. Dědická smlouva je upravena především v §§ 1582-1593 občanského zákoníku. Jedná se o dvoustranné právní jednání, kterým zůstavitel povolává druhou smluvní stranu nebo třetí osobu za dědice (popř. odkazovníka), a druhá strana to přijímá; toto jednání lze učinit jedině ve formě veřejné listiny (notářského zápisu). Autor dokládá praktické využití dědické smlouvy a na typových příkladech ukazuje její základní výhody (i např. dědická smlouva jako nástroj daňové optimalizace). Dále jsou zmíněny i některé kritické argumenty týkající se využití dědické smlouvy. - Poznámky.

Radim Chalupa

Degradace záručního účinku indosamentu rozhodovací praxí soudů

Právní rozhledy, Sv. 31, (2023) č. 5, s. 170-181

Směnečné právo obsahuje významný nástroj podporující obchodovatelnost směnky. Jedná se o záruční účinek indosamentu, který nabyvateli směnky, jež je převáděna indosací, přináší benefit v podobě ručení převodce směnky za úhradu směnečného dluhu. Záruční účinek indosamentu tedy způsobuje, že indosanti ručí za zaplacení dluhu, aniž by měli v úmyslu vstoupit při indosaci směnky do směnečného závazku. Autor upozorňuje na negativní rozhodovací praxi českých soudů, kdy ve směnečných sporech soud cíleně hledá důvody, pro které neuloží indosantovi, jež indosací směnky vstoupil do směnečného postihového závazku, povinnost uhradit směnečný dluh. Uvedená rozhodovací praxe začíná nabývat povahy skryté derogace čl. I § 15 SSŽ, který záruční účinek indosamentu zakotvuje. V článku je tato úvaha rozvedena a podpořena argumenty o ručení indosanta za zaplacení směnečného dluhu jako tradičního a neodmyslitelného prvku právní úpravy převodu směnky. - Poznámky.

Jitka Wolfová

Náklady exekučního řízení a systematika záloh na náklady řízení

Obchodní právo, Sv. 32, (2023) č. 4, s. 13-29

Autorka se v článku zaměřuje na vymezení základních institutů nákladů řízení spolu s popisem té fáze exekučního řízení, ve které je o nákladech řízení rozhodováno. Dále analyzuje novou systematiku záloh na náklady řízení ve světle dvou posledních novel exekučního řádu a zamýšlí se nad ekonomickou udržitelností chodů exekutorských úřadů ve vztahu k poddimenzovanému exekutorskému tarifu. - Poznámky.

Josef Pravec

Regulace Airbnb je v Česku po letech příprav stále na začátku

Právní rádce, Sv. 31, (2023) č. 4, s. 6-9

Bližší k připravované regulaci ubytování prostřednictvím krátkodobých pronájmů v ČR. Novela zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu, má zavést registraci všech krátkodobých pronájmů nabízených prostřednictvím internetových platform (Airbnb apod.). Usnadní kontrolu tohoto typu podnikání ze strany stavebních a živnostenských úřadů. Novela adaptuje návrh evropského nařízení, které by mělo být v konečné verzi přijato na podzim 2023. Autor v příspěvku shrnuje postoj Prahy a dalších měst k připravované regulaci, hlavní problémy spojené s krátkodobých ubytováním (vč. daňových úniků) a pohled České asociace pronajímatelů a ubytovatelů v soukromí. -- K tématu viz také rozhovor s advokátem J. Štilcem na s. 10-12.

Jan Dědič, Jan Lasák, Filip Buchta

Stanovení přiměřeného protiplnění a jeho přezkum při vytěsnění minoritních akcionářů kotovaných společností. I.

Bulletin advokacie, Sv. 2023, č. 4, s. 7-19

Autoři rozebírají způsob, jak stanovit výši přiměřeného protiplnění při vytěsnění minoritních akcionářů poté, co v relevantním období proběhla úspěšná nabídka převzetí. Zabývají se výši protiplnění při dobrovolné nabídce převzetí a při povinné nabídce převzetí, relevantní judikaturou Nejvyššího soudu a možnostmi přezkumu protiplnění. - Poznámky. -- II. část příspěvku viz BA 5/2023, s. 22-27.

Aleš Gerloch

Třicet let působení Ústavy a ústavní systém České republiky

Správní právo, Sv. 56, (2023) č. 1-2, s. 3-9

Platná Ústava tvoří rámec ústavního systému a východisko celého tzv. ústavního pořádku České republiky již tři desetiletí. U příležitosti tohoto výročí autor v příspěvku hodnotí její působnost. Zabývá se atributy ústavního systému ČR, jak byly vymezeny v původním textu Ústavy a posléze modifikovány v souvislosti s přistoupením ČR k Evropské unii a zavedením přímé volby prezidenta republiky. Argumentuje ve prospěch názoru, že Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát, kde forma vlády není bezprostředně stanovena. Na základě vztahů ústavních orgánů dospívá k závěru, že ústavní systém je sice založen na parlamentní formě vlády, má však hybridní povahu, zahrnuje i elementy semiprezidencialismu a kancléřského systému při silném postavení Ústavního soudu. -- Viz i další příspěvky dvojčísla věnovaného 30. výročí vzniku Ústavy ČR.

Sven Prüfer, Hauke Sattler, Adrian Lingens

Vorschläge der EU-Kommission für die Harmonisierung der nationalen Insolvenzrechte in der EU
Návrhy Evropské komise na harmonizaci vnitrostátního insolvenčního práva v EU

Der Betrieb, Jg. 76, (2023) Nr. 16, S. 943-951

V zájmu dalšího rozvoje unie kapitálových trhů by Evropská komise ráda harmonizovala rámec insolvenčního práva v EU. Za tímto účelem předložila návrh směrnice o harmonizaci některých aspektů insolvenčního práva. Přestože německé právo již řadu navrhovaných ustanovení směrnice upravuje, o některých oblastech je třeba diskutovat a vyjasnit je. V článku je uvedeno, které plánované změny budou mít pro restrukturalizační praxi zvláštní význam. - Poznámky.

Statistika. Demografie. Sociologie

The baby-bust economy

Světová ekonomika v době populační krize

The Economist, Vol. 447, (2023) No. 9349, p. 11

Celosvětová míra plodnosti, demografický ukazatel vyjadřující počet potomků na jednu ženu, klesá. Článek se zabývá možnými ekonomickými dopady tohoto jevu v různých oblastech, od důsledků pro veřejné rozpočty, až po negativní vliv na inovace. Zároveň ale poukazuje na to, že trend zřejmě nelze v celosvětovém a dlouhodobém měřítku trvale zvrátit, a to ani proročinnou politikou, migrací, ani využitím potenciálu a zlepšením podmínek nejchudší populace. S ekonomickým rozvojem se pokles fertility pojí, svět se proto zřejmě bude muset vypořádat s populačním poklesem. Dobrou zprávou ovšem představují nynější technologické pokroky (rozvoj umělé inteligence) - v minulosti došlo již několikrát k tomu, že právě díky technologiím nedošlo k "výbuchu demografické bomby", která se předvíдалa. -- Viz i příspěvek na s. 16-18; dále pak i volně související články k nízké porodnosti v Číně na s. 48 a k migraci na s. 59-60.

Účetnictví

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Auditor

Sv. 30, (2023) č. 4

Etika přijetí zakázky na audit konsolidované účetní závěrky - vybrané problémy (s. 7-11); Které jednotky zahrnout do konsolidované účetní závěrky a jak? (s. 11-17); Konsolidace komplexních skupin – vybrané problémy (s. 18-23); Konsolidovaná účetní závěrka v interpretacích Národní účetní rady (s. 24-28); Základní postupy v rámci auditu účetní závěrky skupiny (s. 29-33); Dotazy a odpovědi z oblasti metodiky auditu - dotace z programu podpory na zvýšené náklady na zemní plyn a elektřinu v důsledku mimořádně prudkého růstu jejich cen (s. 35-36).

Veřejná správa

Petr Kadlec

Novela ZZVZ mění definici státu jako veřejného zadavatele

Veřejné zakázky v praxi, Sv. 11, (2023) č. 3, s. 17-22

Poslanecká sněmovna schválila dlouho očekávanou novelu zákona o zadávání veřejných zakázek č. 166/2023 Sb., včetně pozměňovacího návrhu poslance I. Bartoše, který mění definici státu jako veřejného zadavatele. Současná definice považuje za veřejného zadavatele stát jako celek i jeho jednotlivé organizační složky bez vlastní právní subjektivity, což s sebou dosud přinášelo určité výkladové problémy. V článku je podrobněji rozebrána tato problematika, uvedeno nové změny § 4 odst. 1 písm. a), kde se nově organizační složky státu považují za provozní jednotky s funkční samostatností při zadávání veřejných zakázek, i zpřesnění podmínky vertikální a horizontální spolupráce podle § 11 a § 12 ZZVZ. Cílem pozměňovacího návrhu je především otevření možnosti vertikální spolupráce mezi jednotlivými resorty státu v plném rozsahu připouštěném evropskou zadávací směrnicí. -- K přijímání novely ZZVZ viz s. 14-15 a ke změně přístupu do zadávací dokumentace viz s. 38-39.

Lenka Weichetová

V elektronické komunikaci s úřady máme co zlepšovat

Statistika & my, Sv. 13, (2023) č. 3, s. 25-27

Statistický pohled na využívání informačních služeb eGovernmentu domácnostmi v ČR včetně porovnání s ostatními evropskými státy. Autorka dokládá používání Portálu občana, datových schránek, bankovní identity, portálů zdravotních pojišťoven a služby eHealth a preference služeb dle věkových a vzdělanostních skupin obyvatelstva. -- Viz také další články tematické přílohy Jak nám slouží internet na s. 21-38 (rozvoj a použití internetu, digitalizace, užívání vybraných IT technologií, kyberbezpečnost, IT služby).

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Moderní obec : odborný časopis pro veřejnou správu

Sv. 29, (2023) č. 5

Způsobí nedostatek škol krizi? V Praze je k tomu nakročeno (s. 16-17) a Hasíme požár, zní z centra i regionů (s. 18-19); Jak si kraje v minulém roce vedly ve svém hospodaření? Co stálo za přebytkem jejich rozpočtů? (s. 20-21); Bankrotující finance státu zatím územním samosprávám přály (s. 21-23); Co nové technická norma vnese do budování, rekonstrukcí a správy soustav veřejného osvětlení? (s. 26-28); Placení poplatků on-line umožňuje stále více malých obcí a měst (s. 42); Přínosy a nástrahy umělé inteligence ve službách veřejné správy (s. 46); Digitalizaci veřejné správy zastřeší Digitální a informační agentura (s. 47); Nová metodika podpoří zelenou infrastrukturu v územním plánu (s. 52-53); Pronájem obecních bytů a s tím spojené právní problémy (s. 62-63); Aktuálně k rozhodčímu řízení (2) (s. 64-65).

Veřejná správa**Sv. 34, (2023) č. 5**

Souběhy silných ročníků naznačují jediné - v některých místech republiky školy praskají ve švech (s. 4-5); Školní židlička pro každé dítě? (s. 6-7); Od hezké vize k realizaci je dlouhá cesta - školní budova (s. 8-10); Jak stavět bezpečnou školu? (s. 11-12); Marian Jurečka: Změny v důchodovém systému se rýsují - stávající penzisté dostanou přidáno a zbude i na ostatní (s. 14-17); Vysoké Mýto je Historickým městem roku 2022 (s. 18-19); Odpovědné veřejné zadávání jako nástroj podpory Cílů udržitelného rozvoje (s. 20-21); Práce je stále více než dost, ale baví mě - Jakub Joklík z odboru veřejné správy, dozoru a kontroly MV (s. 22-23); Silnější i slabší stránky české veřejné správy z pohledu OECD (s. 24-25); Ústavní soud zrušil vyhlášku ústeckého města Krásná Lípa o místním poplatku (s. 26-27); Den malých obcí: Profinancujte alespoň provozní zůstatek obce (s. 30-31); Hravé a inspirující, i takové mohou být školy - skandinávské země (s. 32-33); Přehledně z EU: Návštěva prezidenta Pavla i podpora českého programu (s. 34-35); Kterak poskytovat informace o platech... (s. 36-37); Prvenství v kategorii veřejná správa si odnesl Pavel Veleman: „Práce je to, co nikdo nechce dělat“ - sociální pracovníci (s. 38-39).

Veřejné finance. Rozpočet

Martin Greive, Jan Hildebrand

"Großes Delta" : Bundeshaushalt**"Velká delta" : spolkový rozpočet**

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 105 (2.6.2023), S. 6-7

Bližší k debatě na německé politické scéně, týkající se klesajících příjmů spolkového rozpočtu. Škrty se nevyhnou žádnému resortu s výjimkou obrany, se záměrem snížit tzv. flexibilní výdaje (podpůrné programy zejm. v sociální sféře). Projednáván je i návrh zákona o financování rozpočtu, který by ministru financí Lindnerovi umožnil krátit zákonně regulované subvence.

Christian Lindner ; rozhovor vedli Daniel Goffart, Christian Ramthun

"Ich bin die Brandmauer"**"Jsem protipožární zed"**

WirtschaftsWoche, Jg. 2023, Nr. 18, S. 20-23

Rozhovor s německým spolkovým ministrem financí Ch. Lindnerem, který stojí v rozpočtovém sporu pevně na dluhové brzdě a chce chránit vlastníky i nájemníky před ještě vyššími náklady na ochranu klimatu. Hovoří o investičních pobídkách, limitech úspor, sanačních povinnostech a o svém politickém sebevědomí v "semaforové" koalici.

John Cochrane ; rozhovor vedla Malte Fischer

"Wir haben den Bogen überspannt" : Inflation**"Překročili jsme meze" : inflace**

WirtschaftsWoche, Jg. 2023, Nr. 19, S. 32-33

Rozhovor s americkým ekonomem J. Cochranem, který považuje za hlavního viníka vysoké inflace stát. Vyzývá vlády, aby konsolidovaly státní rozpočty - a dodržovaly zákonná pravidla omezující veřejný dluh.

Roman Winkelhahn

Afrikanische Staaten im Schuldenstress**Africké státy v dluhovém napětí**

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 103 (31.5.2023), S. 12

Mezinárodní měnový fond varuje před rizikovou hladinou zadlužení rozvojových zemí, zejména středoafriických států a Pákistánu, a před mírou jeho nárůstu. Zatímco v r. 2010 činil poměr veřejného dluhu rozvíjejících se zemí vůči HDP 37,4 %, v r. 2021 poměr vzrostl na 64 %; u rozvojových zemí pak z 28 % na 48,7 %. Pomocné balíčky MMF pomáhají zemím ohroženým dluhovou krizí řešit bezprostřední problémy, řada regionů se však potýká i s politickou nestabilitou, což kvůli riziku dále zvyšuje výnosy dluhopisů a náklady na obsluhu dluhu. Článek také poukazuje na politický rozměr zahraničních věřitelů, zejména na roli Číny jako poskytovatele půjček rozvojovým zemím.

**Costing policy proposals : guidelines for independent fiscal institutions (IFIs) [elektronický zdroj]
Vyčíslování nákladů u návrhů opatření : pokyny pro nezávislé fiskální instituce (IFIs)**

OECD journal on budgeting, Vol. 23 (2023), No. 1, p. 1-37

Studie uvádí příklady dobré praxe, jak vyčíslovat fiskální náklady u návrhů politických opatření ("policy proposals"). Po úvodní definici pojmu "costing" studie mimo jiné rozebírá: u kterých opatření vyčíslovat náklady; jaké jsou nároky na data, modely a předpoklady; které náklady podchycovat; jakým způsobem informovat o výsledcích; jak pracovat se zainteresovanými skupinami ("stakeholders") či jak určovat priority a zabezpečit data. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.1787/4e5cd3db-en>

Cansin Kemal Can

Estimating Bohn's fiscal sustainability model with temporal variation : evidence from Turkey [elektronický zdroj]**Odhad Bohnova modelu fiskální udržitelnosti s časovou variabilitou : zjištění z Turecka**

Prague economic papers, Vol. 32 (2023), No. 1, p. 61-83

Článek analyzuje udržitelnost tureckého veřejného dluhu prostřednictvím tzv. fiskální reakční funkce (fiscal reaction function). Ta udává schopnost vlády omezit nadměrné zadlužování prostřednictvím primárního salda (v situaci, kdy se zvyšuje veřejný dluh vůči HDP, vláda na situaci reaguje dosahováním primárních přebytků). Autor zjišťuje, že turecký veřejný dluh začal směřovat k udržitelnosti na konci 90. let minulého století, od r. 2015 však snaha o stabilizaci opět mizí. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.18267/j.pep.822>

Lasse Aaskoven, Rasmus Wiese

How fiscal rules matter for successful fiscal consolidations : new evidence**Jaký význam mají fiskální pravidla pro úspěšnou fiskální konsolidaci : nové důkazy**

CESifo Economic studies, Vol. 68, (2022) No. 4, p. 414-433

Na základě údajů z 19 zemí OECD článek zkoumá, zda jsou fiskální pravidla účinná při dosahování trvalého snižování dluhu v období fiskální konsolidace. Období fiskální konsolidace jsou identifikována pomocí nové metody z dat MMF, která zohledňuje rozdíly ve variabilitě fiskálních sald. Zjištění ukazují, že Pakt stability a růstu EU je spojen s trvalým snižováním zadlužení, zatímco o vlivu národních fiskálních pravidel lze spíše pochybovat. Fiskální pravidla mají silnější souvislost s trvalým snižováním dluhu, pokud jsou zakotvena v přísnějším národním institucionálním rámci. - Poznámky.

Martin Greive, Jan Hildebrand

IWF empfiehlt Aufweichung der Schuldenbremse : Staatsschulden**MMF doporučuje zmírnění dluhové brzdy : Státní dluhy**

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 95 (17.5.2023), S. 6-7

Mezinárodní měnový fond vyjádřil doporučení k reformě dluhové brzdy, která je zakotvena v německé ústavě. Ta povoluje německé spolkové vládě zadlužení maximálně ve výši 0,35 % HDP ročně, což MMF považuje v současnosti za brzu růstu a doporučuje posunout hranici na 1 %. Článek návrh MMF zasazuje do kontextu německé debaty o striktních dluhových pravidlech a poukazuje na fenomén tzv. „stínových rozpočtů“, umožňujících prostřednictvím fondů specifického účelu 0,35% pravidlo obcházet a hranici zadlužení tak reálně překročit (podle autorů tvořily během loňska „stínové rozpočty“ až 10 % HDP).

Dietmar Neuerer

Kommunen stimmen auf höhere Steuern ein**Obce a okresy se přiklánějí k vyšším daním**

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 99 (24.5.2023), S. 10-11

Německé spolkové země, ale i kraje, města a obce se potýkají se zvyšujícími se náklady (zejm. v podobě sociálního zabezpečení, zabezpečení uprchlíků z Ukrajiny a energetické krize). Deutscher Landkreistag (Spolek německých krajů) i Städte- und Gemeindebund (Spolek měst a obcí) se shodují, že potřeby financování budou v budoucnu pokryty zvýšením některých daní a cen veřejných služeb. Článek přináší výsledky orientačního průzkumu ohledně finanční situace aktuální i výhledové a preference finančních opatření, vedoucích ke zvýšení rozpočtových příjmů, s důrazem na debatu o růstu sazby podnikové a pozemkové daně.

Martin Greive, Jan Hildebrand

Neue Sorgen für Christian Lindner

Nové starosti ministra Lindnera

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 92 (12.5.2023), S. 8-9

Německý spolkový rozpočet bude v následujících letech muset počítat s postupným poklesem příjmů. Velká část příjmů z daní je podle autorů článku obratem využívána na financování daňových úlev, což dále prohlubuje spor v Bundestagu o udržitelnost veřejných financí. Článek cituje kritiku Christiana Haaseho (CDU), který současnou politiku označuje za „rozpočtovou havárii“. Ministr financí Lindner, potažmo resort financí, chystají škrtů v oblasti subvencí a úlev (včetně daňových, zejména v oblasti paliv). Další financování komplikuje i skutečnost, že navýšení státního dluhu by nevyhnutelně znamenalo zvýšení rentit desetiletých státních dluhopisů ze současných 2,3 %.

Taner Turan, Pelin Varol Iyidogan

Non-linear impacts of public debt on growth, investment and credit : a dynamic panel threshold approach [elektronický zdroj]

Nelineární dopady veřejného dluhu na růst, investice a úvěry : dynamický panelový prahový přístup

Prague economic papers, Vol. 32 (2023), No. 2, p. 107-128

Článek zjišťuje vliv veřejného dluhu na tempo hospodářského růstu, investice a úvěry poskytnuté soukromému sektoru. K výzkumu byly použity regresní metody a data z rozvojových zemí. Ze závěrů článku vyplývá, že veřejný dluh nemá výraznější dopad na tempo hospodářského růstu. Veřejný dluh sice ovlivňuje celkové investice negativně, u soukromých investic se však silný vliv (na rozdíl od veřejných investic) neprokázal. Dle autorů vede veřejný dluh k poklesu veřejných investic a úvěrů, pokud dojde k překročení určité (prahové) hodnoty. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.18267/j.pep.825>

OECD best practices for gender budgeting [elektronický zdroj]

Nejlepší praxe OECD pro genderové rozpočtování

OECD journal on budgeting, Vol. 23 (2023), No. 1, p. 1-18

Studie předkládá "nejlepší praxi" pro tzv. genderové rozpočtování v zemích OECD. Konkrétně jsou uvedena doporučení, jak posílit vztah mezi rozpočtováním a cíli v oblasti genderové rovnosti, jak zajistit udržitelnost genderového rozpočtování nad rámec jednoho volebního období, jak zahrnout genderové rozpočtování do širšího rozpočtového rámce, či jaké nároky by měla splňovat použitá data. Součástí článku jsou informační boxy s příklady z různých zemí - ze Švédska, Španělska, Islandu, Rakouska, Kanady, Mexika či Irska. - Poznámky. Plný text dostupný z: https://www.oecd-ilibrary.org/governance/oecd-journal-on-budgeting-volume-2023-issue-1_c947ecd0-en

OECD best practices for parliaments in budgeting [elektronický zdroj]

Nejlepší praxe OECD k roli parlamentů v rozpočtovém procesu

OECD journal on budgeting, Vol. 23 (2023), No. 1, p. 1-10

Studie OECD s doporučujícími opatřeními k rozpočtovému procesu se tentokrát věnuje roli parlamentů při rozpočtování. Zahrnuta jsou tato témata: fiskální odpovědnost, schvalování rozpočtu, rozpočtové výbory, implementace rozpočtu, audit, analytická podpora, spoluúčast občanů, rozpočet legislativních orgánů. U daných bodů jsou představeny konkrétní doporučení a kroky. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.1787/33109e15-en>

Paying for a new arms race : the end of the peace dividend

Jak zaplatit nové závody ve zbrojení : konec mírové dividendy

The Economist, Vol. 447, (2023) No. 9348, p. 14-15

"Mírová dividenda", která po konci studené války umožňovala přeměrovat finance určené původně na obranu do jiných oblastí, je u konce. Naopak je třeba znovu zbrojit. Pro západní svět nicméně nebude jednoduché najít pro zvýšené výdaje na obranu dostatečné finance (je potřeba financovat i další oblasti, jako např. péči o stárnoucí populaci, navíc se od 80. let prohloubilo zadlužení). Výdaje by zároveň měly být vynaloženy účelně. Jak to zajistit? Bude zapotřebí posílit výrobu, urychlit procesy zadávání veřejných zakázek i vytvořit jednotný trh pro obranu. Evropa by dále měla odolat protekcionistickým snahám. -- Viz i rozsáhlejší článek k tématu na s. 51-54.

Radim Hanák

Procesní postupy při zjištění nedostatků a porušení povinností u příjemce dotačních prostředků. 2. část

Daně a právo v praxi, Sv. 28, (2023) č. 5, s. 28-32

Článek navazuje na problematiku druhů a procesních režimů kontrolní činnosti u příjemců dotačních prostředků vysvětlením, jaké postupy jsou dle zákona o rozpočtových pravidlech aplikovány při zjištění nedostatků. Postupně je představeno nevyplacení již přiznané dotace, odnětí již vyplacených dotačních prostředků (porušení dotačních podmínek s možností zjednání nápravy; vrácení dotace) a odnětí dotace, které reaguje na zjištění, že dotace neměla být příjemci vůbec vyplacena. Tyto instrumenty směřují na situace zjištění neoprávněného použití peněžních prostředků dle § 3 písm. e) zákona o rozpočtových pravidlech. Autor zdůrazňuje značnou rozdílnost jak procesních, tak i hmotněprávních režimů, kterým může být příjemce dotace vystaven. - Poznámky. -- První část byla publikována v č. 4/2023 na s. 23-25.

Stuck in fiscal fantasyland : public finances

Uvázli jsme v říši fiskální fantazie : veřejné finance

The Economist, Vol. 447, (2023) No. 9345, p. 10

Veřejné rozpočty po celém světě jsou ve větších problémech, než si jsou politici ochotni přiznat - ať už se jedná o USA, EU, Čínu či Velkou Británii. Kvůli nízkým úrokovým sazbám býval veřejný dluh v období po finanční krizi roky udržitelný, doba nízkých úrokových sazeb je ale už pryč; rostoucí úrokové sazby škrtí rozpočty v situaci, kdy zároveň roste tlak na zvyšování výdajů na obranu, zdravotnictví i životní prostředí. Zároveň se zhoršuje demografická situace. Problém není mezi politiky brán vážně. Článek apeluje na to, aby se politici rychle vrátili do reality a provedli konsolidaci, jinak budou dluhy neudržitelné. Nevyhnutelný bude růst daní, ale tak, aby byl zachován hospodářský růst. Konsolidace bude bolestivá a bude snaha ji odkládat; je ale mnohem lepší ji provést nyní, než čekat na pozdější "tvrdý náraz". -- K tématu viz i další příspěvky v čísle (s. 22 - EU; s. 58-59 - USA; s. 60 - Čína).

Blanch Jose, Borrás Elisabet, Sánchez Alejandra

Transformational budgeting : a holistic approach for delivering results [elektronický zdroj]

Transformační rozpočtování : celostní přístup za účelem dosažení výsledku

OECD journal on budgeting, Vol. 23 (2023), No. 1, p. 1-15

Příspěvek představuje tzv. "transformační rozpočtování", což je dle článku nástroj, prostřednictvím kterého může být rozpočet použit k zavedení tzv. "transformačních agend" přijatých vládou. V praxi lze pod transformační rozpočtování zařadit např. genderové rozpočtování, rozpočtování z hlediska udržitelnosti či tzv. zelené rozpočtování. Článek je spíše teoreticky zaměřen, vychází ale i ze zkušeností Španělska. - Poznámky. Plný text dostupný z: https://www.oecd-ilibrary.org/governance/oecd-journal-on-budgeting-volume-2023-issue-1_c947ecd0-en

Kenneth Rogoff

US-Schuldenobergrenze : Debakel ist noch nicht vorbei

Dluhový strop v USA : debakl ještě není odvrácen

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 103 (31.5.2023), S. 18

Komentář K. Rogoffa, bývalého ředitele MMF pro ekonomické otázky a inovace, k současné situaci dluhového stropu v USA. Finanční stránku věci pokládá za druhotnou, podstatu spatřuje v politické situaci, kdy demokraté i republikáni zacházejí se státními výdaji a státním dluhem jako s politickým nástrojem, mnohdy mířeným proti druhé straně. V politické rivalitě a riziku trvající patové situace také vidí závažnější příčinu nestability a rizik na finančních trzích, než v případě samotné platební neschopnosti, kterou považuje za značně vzdálený scénář.

Jan Hildebrand

Wo soll all das Geld herkommen?

Odkud se mají vzít všechny ty peníze?

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 93 (15.5.2023), S. 16

Komentář shrnuje dosavadní vývoj německé debaty o rozpočtu na r. 2024. Shodně s dalšími kritiky poukazuje na skutečnost, že ačkoli příjmy německého spolkového rozpočtu stoupají, současně s nimi roste i deficit, daný v současné době benevolentní subvenční politikou. Ministr financí Ch. Lindner se snaží od současné „politiky otevřených stavidel“, započaté během pandemie koronaviru, ustoupit.

Zvýšení dluhového stropu, zakotvenou v německé spolkové ústavě a navrhovanou mj. Mezinárodním měnovým fondem, hodnotí vzhledem k politické situaci jako neprosaditelnou.

Moritz Koch

Zisanstieg strapaziert EU-Budget

Růst úrokových sazeb vyčerpává evropský rozpočet

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 105 (2.6.2023), S. 7

Růst základní úrokové sazby v eurozóně zvyšuje náklady na obsluhu dluhů a v důsledku na údržbu podpůrných programů EU (např. Next Generation EU, ale i projekty sociální podpory či program Erasmus+). Sazba ve výši 3,75 % tak podle odhadů zvýší náklady na financování dluhu eurozóny na 5,3 % celkového rozpočtu EU. Vzhledem k dalším nákladům, které přinesla válka na Ukrajině, navrhne Evropská komise přezkum rozpočtu pro období 2021-2027.

Astrid Dörner, Annett Meiritz

Zittern vor dem US-Zahlungsausfall : Schuldenobergrenze

Strach z americké platební neschopnosti : dluhový strop

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 99 (24.5.2023), S. 14

Blíže k potenciální platební neschopnosti USA. Článek stručně shrnuje výchozí situaci v podobě politické debaty o navýšení dluhového stropu Kongresem, a zejména o potenciálních důsledcích pro světové finanční trhy, způsobených pádem hodnoty amerických státních dluhopisů. Současně autorky shrnují dopady na vnitřní peněžní a finanční politiku i v případě nalezení politického konsensu a odvrácení krize.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Hospodářské noviny

Sv. 67, (2023) č. 91 (12.5.2023)

Česko ve formě? Vládní plán volí hlavně rychlá řešení, musí přijít další změny - speciál o úsporném balíčku, jeho dopadech na rodiny, OSVČ a firmy (s. 1-9); Žádný "Balíček II" nebude. To by jen znamenalo, že jsme ten první připravili špatně - rozhovor s ministrem Z. Stanjurou (s. 7) a související komentář na s. 15; Do důchodu se bude chodit později a penze porostou pomaleji - úpravy důchodového systému v ČR (s. 9).

Zdravotnictví

Alexander Chudik, M. Hashem Pesaran, Alessandro Rebucci

Social distancing, vaccination and evolution of covid-19 transmission rates in Europe

Social distancing, očkování a vývoj míry přenosu nemoci covid-19 v Evropě

IMF Economic Review, Vol. 71, (2023) No. 2, p. 474-508

Autoři se věnují odhadu míry přenosu nákazy nemoci covid-19 a vysvětlují vývoj ve vybraných evropských zemích od začátku pandemie s přihlédnutím ke změnám v dobrovolném a ve vládou nařízeném omezení fyzického kontaktu (social distancing), pobídkám k dodržování předpisů, očkování a vzniku nových variant viru. Různorodost výsledků by mohla být důsledkem nelineární interakce povinného a dobrovolného omezení fyzického kontaktu a ekonomických pobídek, které vlády poskytovaly na podporu izolace. Význam těchto faktorů v průběhu času klesal, přičemž v r. 2021 byla heterogenita způsobena různými postupy jednotlivých zemí při zavádění vakcín. Studie umožňuje určit základní reprodukční číslo, které je přesně odhadnuto na hodnotu kolem 5, což je mnohem více než hodnoty v rozmezí 2,4-3,9 předpokládané v dosavadní literatuře. - Poznámky.

Donato Paolo Mancini

WHO declares covid-19 pandemic is over after three years and 20mn deaths

WHO po třech letech a 20 milionech úmrtí vyhlásila konec pandemie covid-19

Financial Times, Vol. 2023, No. 41316 (6.5.2023), p. 1

Světová zdravotnická organizace oznámila, že pandemie covid-19 oficiálně skončila, je to více než tři roky poté, co koronavirus zasáhl celý svět a zabil přibližně 20 milionů lidí. Covid-19 již není "mimořádnou událostí mezinárodního významu pro veřejné zdraví", což je nejvyšší možný status podle celosvětových zdravotnických předpisů, který byl na tuto nemoc poprvé uplatněn v lednu 2020.

Životní prostředí

The perfect carbon price

Dokonalé stanovení ceny uhlíkových emisí

The Economist, Vol. 447, (2023) No. 9349, p. 65

Podle většiny ekonomů je ocenění emisí skleníkových plynů (carbon pricing) nejlepší cestou, jak řešit klimatickou změnu. Čím dál více převážně levicově zaměřených ekonomů však schémata kritizuje, a to ze dvou důvodů: nejsou podle nich dostatečně důrazná a jejich náklady dopadají nepoměrně více na chudší populaci. Jsou vůbec schémata pro stanovení ceny uhlíkových emisí skutečně účinná? Příspěvek shrnuje obsahy studií, které se tímto tématem zabývaly a které dokládají, že ke snížení emisí schémata skutečně přispívají. Tím, že se zpoplatnění celosvětově rozšiřuje, není argument o nedostatečné důraznosti až tak relevantní. S nerovnými dopady schémat na obyvatelstvo by se pak státy mohly vypořádat tím, že vybrané příjmy použijí k daňovým úlevám pro méně majetné obyvatelstvo.

Životní úroveň

Stanislav Holubec, Béla Tomka

Human development index : changes in East Central Europe, 1913–2010

Index lidského rozvoje : změny ve východní a střední Evropě, 1913-2010

Politická ekonomie, Vol. 71, (2023) No. 2, p. 130-152

Studie rozšiřuje stávající vědecké poznatky dlouhodobých trendů kvality života, konkrétně dle indexu lidského rozvoje (HDI) ve východní a střední Evropě. Článek dokumentuje vývoj HDI v Polsku, Československu a jeho nástupnických státech (v Česku a na Slovensku) a v Maďarsku v letech 1913-2010 v širším mezinárodním kontextu. Analýza je založena na novém souboru dat, který autoři vytvořili. Výsledky ukazují, že výkonnost HDI v pozdějších desetiletích státního socialismu byla mírnější, než se běžně předpokládá. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.18267/j.polek.1378>

Ostatní

Jannik Deters, Konrad Fischer, Artur Lebedew

Gehen uns die Ingenieure aus?

Docházejí nám inženýři?

WirtschaftsWoche, Jg. 2023, Nr. 20, S. 14-22

Žebříček německých vysokých škol ukazuje, na které univerzity musíte studovat, abyste získali atraktivní práci. Nanejvýš inženýři to dnes mohou do určité míry ignorovat. Jsou žádaní v každém případě. Nedostatek mladých talentů je problémem pro národní hospodářství a pro obrát v energetice.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Ekonom : týdeník Hospodářských novin

Sv. 67, (2023) č. 20

Konec inflační recese v Čechách (s. 6); České kosmické firmy se učí stavět velké družice: český kosmický průmysl se orientuje na sledování Země a jejího blízkého okolí - téma čísla (s. 12-18); Léky jsou příliš levné, přispívá to k jejich nedostatku - rozhovor s P. Kasou, spolumajitelem lékáren Pilulka

(s. 20-25); Zemní plyn zlevnil, Rusové už nedrží Evropu v hrsti. Páky však stále mají (s. 26-28); Banky firmám často nedají vhodný úvěr, podniky pak mají zbytečné potíže - rozhovor s hodinovým finančním ředitelem L. Blahutem (s. 36-37); Realitní fondy v boji s inflací prohrávají, porazit ji dokázaly jen tři (s. 40-41); Jak se zbrojí ve světě - infografika o výdajích na zbrojení v r. 2022 (s. 50).

Ekonom : týdeník Hospodářských novin

Sv. 67, (2023) č. 21

Vládní daňový balíček je nevyužitou příležitostí - komentář (s. 6); Ozdravný balíček podpoří spotřebu tolerované drogy - spotřeba cukru - názor (s. 8); Vláda se chváří, podnikatelé jsou však z jejich kroků zděšeni: byznys se zlobí, že konsolidační balíček byl kabinetem Petra Fialy sestaven bez ohledu na jeho názory - téma čísla (s. 12-16); Západ chce Rusy srazit na kolena. Ti si ovšem našli cesty, jak sankce obejít (s. 24-27); Developeři staví nájemní byty nahusto, trh se mění nejvíc za třicet let (s. 28-31); Václav Červený - geniální konstruktér dechových nástrojů, který uměl podnikat - seriál České podnikání (s. 32-35); Střední a malé firmy jsou v ESG stále spíše na začátku cesty (s. 40-41); Když do práce, tak autem - infografika o cestování do práce (s. 50).

Ekonom : týdeník Hospodářských novin

Sv. 67, (2023) č. 22

Dějiny vzniku kapitalismu. 9. díl: náboženství a ekonomika (s. 8-9); Reforma penzí je polovičatá, na zásadní změny nejsou čas ani peníze: i v případě schválení vládního balíčku parlamentem budou v penzijním systému do třiceti let scházet stovky miliard korun - téma čísla (s. 12-19); Teď rozhodujeme, jestli budeme patřit k zemím na jihu, nebo severu Evropy - rozhovor s předsedou Národní rozpočtové rady a členem NERV M. Hamplem o konsolidačním balíčku (s. 20-25); Řecko na cestě z pasti dluhů. Povedl se mu skok, ale ještě to bude bolet (s. 26-29); Zelený směr Evropy nezměníme, můžeme však bojovat o jeho podobu - rozhovor s J. Rafajem, prezidentem Svazu průmyslu a dopravy (s. 30-33); Konec strastí z krachu Sberbank. Věřitelé dostanou své vklady do Vánoc (s. 38-41); Zrušení silniční daně je top, u lidí buduje úbytek administrativy - anketa Zákon roku (s. 46-47); Přeslazený život - spotřeba potravin s vysokým obsahem cukru - infografika (s. 50).

Ekonom : týdeník Hospodářských novin

Sv. 67, (2023) č. 23

Dějiny vzniku kapitalismu. 10. díl: zeměpisná poloha (s. 8-9); Německá ekonomika se propadla do recese (s. 10); Povaleči mizí, letošní dovolené budou akčnější než dřív: cestovky se letos dostanou po období půstu na čísla z roku 2019 - téma čísla (s. 12-19); Daně je nutné přesunout na silná ramena, říká expremiér Vladimír Špidla - rozhovor (s. 20-25); V digitalizaci státní správy má Ukrajina před Českem značný náskok (s. 32-33); Meziválečná krize zarazila české dohánění západní ekonomiky - seriál Česko versus Evropa: 1929: krize hlubší než jinde (s. 34-37); Vláda může zasadit českému kapitálovému trhu tvrdou ránu - návrh zákona o přeměnách obchodních společností a družstev (s. 38-39); Strašák amerického bankrotu zažehnan, akciové trhy by to mělo podpořit (s. 42-43).

Ekonom : týdeník Hospodářských novin

Sv. 67, (2023) č. 24

Když to nejde s velkými, zkusíme malé. Svět větří šanci, jak zlevnit jádro - téma čísla o malých jaderných modulárních reaktorech (s. 10-14); Do poloviny příštího roku ČEZ rozhodne, s kým postaví malý modulární reaktor - rozhovor s Silvanou Jirotkovou z ČEZ (s. 16-19); Manuální práce bude čím dál vzácnější. Lidé se k ní začnou vracet - rozhovor s V. Staňkem, majitelem Vasky (s. 20-25); Ruskou ekonomiku drží nad vodou i tajemná flotila. Popluje přes Arktidu - ropa a obcházení sankcí (s. 26-28); Norsko se při zvýšení daně z majetku přepočítalo. Vybere méně (s. 30-31); Bez migrace začneme vymírat, Ukrajina ovšem není neomezeným zdrojem - rozhovor s T. Fialou (s. 32-35); Vláda se chystá představit druhou část "penzijní reformy" - dlouhodobý investiční produkt (s. 36-37); Investice podle slunce aneb Jak počasí ovlivňuje akciové trhy (s. 42-43); Do Česka dorazila problematika soutěžního práva na trhu práce (s. 44-45); Do práce i v důchodu - infografika (s. 50).

Euro : ekonomický týdeník

Sv. 2023, č. 20

Milostivé daňové léto (s. 9); Žádná pohroma nenastane: ekonomické modely centrálních bank jsou konstruovány poměrně naivně, protože předpokládají, že tak trochu zahýbou úrokovými sazbami a ekonomika se velmi rychle přizpůsobí, říká viceguvernér ČNB Jan Frait - rozhovor o inflaci (s. 12-18);

Konsolidační balíček aneb Živnostníci zapláčou: zvýšení daní a odvodů pocítí především nízkopříjmové osoby samostatně příjmově činné a zaměstnanci. Podrobnosti o úsporách zatím vláda tají - veřejné finance (s. 20-22); Turecké prezidentské volby: autokrat versus byrokrat (s. 24-27); Evropská regulace kryptoaktiv favorizuje molochy na úkor inovátorů - seriál Kované investice (s. 30-31); Nové "krvavé diamanty": jak zastavit export z Ruska: skupina G7 pracuje na systému kontroly vývozu ruských drahých kamenů, ale riskuje tím destabilizaci celosvětového trhu - ve spolupráci s Financial Times (s. 32-37); Čínský elektromobil chce ovládnout český trh (s. 46); Zdanění benefitů není správná cesta (s. 50).

Euro : ekonomický týdeník

Sv. 2023, č. 21

Káva, Vuitton, romantika: Česko se chystá na návrat asijských turistů. Místo památek je chce lákat na nákupy a zážitky - téma cestovní ruch (s. 12-16); Praha hledá cestu z parkovacího chaosu: v metropoli přibývá aut a jezdí do ní stále více lidí, obtížně vymahatelná pravidla se masivně porušují. Hlavní město se snaží do ulic vrátit řád - pražská doprava (s. 18-23); Praha jde do bytů - rozhovor s náměstkyní pražského primátora A. Udženijou (s. 28-29); Česko není v rozvratu. Ve spirále prý už ano: osekávání veřejných výdajů, třeba dotací, je správné. Zvyšování daní ale současný stav státních financí nijak neopodstatňuje. Až tak špatně na tom nejsme - seriál Kované investice (s. 32-33); Umělá inteligence mění práci právníků (s. 34-35); Německé čipy: sázka na budoucnost, nebo mrhání penězi - ve spolupráci s Financial Times (s. 36-41); Vláda chce omezit odpisy luxusních aut (s. 48); Záhada české nehospodárnosti (s. 52).

Euro : ekonomický týdeník

Sv. 2023, č. 22

Pravidla pro hypotéky se zmírní (s. 9); Litr a tři válce. Nebo si pořádně připlatíte: zákazníkovi, který se nyní rozhodne koupit nový vůz, na tradiční auto nižší střední třídy už rozhodně nebude stačit dříve obvyklých 400 až 450 tisíc korun. A navíc si velmi pravděpodobně odveze auto s litrovým tříválcem - téma čísla (s. 12-22); Odpad je zdroj. Nesmíme ho zahrabávat do děr (s. 24-25); Konec starých dluhů: německá vláda potřebuje škrtnout dvacet miliard eur, aby se rozpočet dostal k červené či černé nule (s. 28-30); Americká bankovní krize zatím neskončila (s. 34-36); Družbou teče čtvrtina ruské ropy, Bělorusko chce vyšší poplatky: Česko paradoxně může platit za to, aby do Německa mohla dále fingovaně proudit ve skutečnosti stále ruská ropa: seriál Kované investice (s. 37); Jak dlouho potrvá nová zlatá horečka? Vysoká inflace obvykle tlačí cenu drahého kovu nahoru. A tentokrát ho z obav před geopolitickými riziky nakupují dokonce centrální banky - ve spolupráci s Financial Times (s. 38-43); Škodovka očekává odklad normy Euro 7 (s. 52); Odešel velký obhájce volného trhu: ve věku 85 let zemřel 15. května americký ekonom Robert Emerson Lucas mladší, významná osobnost ekonomické vědy a nositel Nobelovy ceny za ekonomii za rok 1995 (s. 54-55); Dotace českou ekonomiku neozdraví (s. 58).

Hospodářské noviny

Sv. 67, (2023) č. 101 (26.5.2023)

Koalice se hádá o úsporný balíček. Vadí zdanění novin či kojenecké vody (s. 1); Nové detaily o firemních autech: dvoumilionový limit na daně bude platit i pro leasing – omezení uznatelnosti odpisu daně (s. 3); Stát meziročně odhalil dvakrát více případů švarcsystému (s. 3); Zjednodušení pro fotovoltaiku i dotace pro bytovky. Přinášíme přehled změn v Nové zelené úsporám (s. 11).

Hospodářské noviny

Sv. 67, (2023) č. 102 (29.5.2023)

Daň z nemovitosti může být do dvou let zase jiná. Rozhodovat má lokalita: balíčkem to nekončí, majitele nemovitostí může brzy potkat další změna. Až bude mít ministerstvo financí jednotnou cenovou mapu, chtějí ji koaliční poslanci využít jako podklad pro výpočet daně (s. 1); Díky víkendové dohodě jsou USA blíže odvrácení bankrotu (s. 2); Stát chce sanovat rozpočet i zvýšením plateb těžařů (s. 11); Co by měla vláda Petra Fialy dělat při hledání úspor lépe? Vlastně skoro všechno – komentář (s. 14); Na inflační frontě dochází k obratu, cenový růst ustupuje (s. 14).

Hospodářské noviny

Sv. 67, (2023) č. 106 (2.6.2023)

Stanjura chystá škrty číslo 2. Snížit chce platy úředníků i výdaje na vědu: jeden konsolidační balíček nestačí. Ministr financí Zbyněk Stanjura (ODS) nachystal další soubor úspor ještě nad rámec dosud prezentovaného materiálu. A na cestě je ještě třetí sada (s. 1-2) a související rozhovor s ekonomem F. Pertoldem na s. 4;

Dobrá zpráva pro žadatele o hypotéky: ČNB změkčila požadavky pro úvěry na bydlení – zrušení limitu DSTI (s. 3) a související komentář na s. 14; V EU se naplno rozjel český boj proti emisní normě Euro 7 (s. 6); Stanjura chce odrbat vědce víc než Babiš. Tragédie „Country for the future“ graduje – komentář (s. 14).

Hospodářské noviny

Sv. 67, (2023) č. 107 (5.6.2023)

Nový příběh české ekonomiky: víc přidané hodnoty a vlastních značek: k dohánění nejvyspělejších zemí potřebujeme nejen vyrábět, ale také zboží a služby vymýšlet a prodat, říká iniciativa Druhá ekonomická transformace – reVize Česka (s. 1-6); Stanjura nalinkoval škrty na rok 2024. Resorty přijdou o desítky miliard, nejvíce školství nebo místní rozvoj (s. 8) a související komentář na s. 14; Menší firmy dostanou více času na přípravu ESG reportů (s. 8); Rozpočet se vymknul, ale politici trvají na populistických slíbech – komentář (s. 14); Chtějí Češi bydlet ve vlastním? Je to mýtus a stále se nestává faktem (s. 15).

Hospodářské noviny

Sv. 67, (2023) č. 108 (6.6.2023)

Velká změna ve spojení na penzi: část výplaty by mohla jít do státního fondu (s. 1); Česko se v reálných mzdách vrátilo o šest let zpátky. Může za to inflace (s. 2); Stanjurovy úspory dráždí ministry, ohrožují podle nich platy učitelů nebo čerpání dotací (s. 6); Blíží se tsunami amerických dluhopisů za bilion dolarů (s. 13); Reálné mzdy opět klesly, ČNB může zatím zůstat v klidu (s. 13).

Hospodářské noviny

Sv. 67, (2023) č. 90 (11.5.2023)

ČNB se zaměřila na eurové úvěry. Banky se obávají, že dojde k jejich omezení (s. 1) a související komentář na s. 12; Jak se zvýší daně a kde si utáhneme opasky. Vláda představí úsporný balíček, shodla se hlavně na neřestech (s. 3); Fialova vláda se dostává pod tlak kvůli Istanbulské úmluvě (s. 3); Plošný zákaz, nebo regulovaný trh? Konopné výtažky štěpí vládu, ve hře je i jejich zdanění (s. 5); Máme dvě zprávy, špatnou a špatnou. Kterou chcete slyšet dřív? - komentář k úspornému balíčku a penzijní reformě (s. 12); Nutně potřebujeme pravidla proti dalším rozpočtovým krizím - komentář (s. 13).

Hospodářské noviny

Sv. 67, (2023) č. 94 (17.5.2023)

Zdražování přinutilo Čechy žádat o dávky. Státu se zdvojnásobily náklady - pomoc v krizi (s. 1); Unie schválila přísnou regulaci trhu s kryptoměny - MiCA (s. 2); Nebudeme zvyšovat daně? Fialova ODS až nápadně připomíná Nečase, zopakovala i ústupek vinařům (s. 4); Jourová: Vyšší DPH u novin nahrává šíření dezinformací (s. 4); Znovuzrozená energetika. Ukrajina začala vyvážet elektřinu (s. 9); Investoři nechápou. USA si zahrávají s hrozbou bankrotu (s. 13); Nestačí v rozpočtu jen tupě škrtnat. Některé výdaje jsou investicí - komentář (s. 14); Střední třída doplatila na inflaci nejvíc. I škrty ji zasáhnou tvrdě (s. 14).

Hospodářské noviny

Sv. 67, (2023) č. 96 (19.5.2023)

Černý den pro akcie ČEZ. Dolů je poslalo rozhodnutí vlády obejít menšinové akcionáře (s. 2); Děláme noviny, nebo časopis? Otázky vydavatelství o výši DPH rozhodne počet vydání (s. 4); Firmy nevěří centrální bance. S inflací si podle nich příští rok neporadí (s. 6); Vláda poštvála pivaře proti vinařům. Zvýšení DPH je konec české kultury, hosty nažene do garáží, varují hospodští (s. 10); Zdanění benefitů dopadne hlavně na menší firmy, korporáty budou ve výhodě - rozhovor s šéfem MultiSport Benefit M. Rechem (s. 13); Den, kdy zmizely úspory - měnová reforma v r. 1953 (s. 17-19).

Hospodářské noviny

Sv. 67, (2023) č. 98 (23.5.2023)

Školy a školky se přifouknou. Zmírníme hygienické normy, navrhuje ministerstva - navýšení kapacity škol (s. 1); Bartoš chystá výměnu rodných čísel za změř znaků, ochrana soukromí má vyjít na desítky miliard (s. 3) a související komentář na s. 14; Česko zformovalo v EU silnou koalici proti normě Euro 7 (s. 7); Z bankrotáře premiantem. Řecko má rozpočet v lepším stavu než Česko, opět tam triumfovala pravice (s. 10).

Hrot**Sv. 4, (2023) č. 20**

Cvak. A nic... nedostatek elektřiny se blíží a moc řešení k dispozici není. Stát zaspal - téma čísla (s. 6-9); Vybaleno. Čeká se, až promluví lid - komentář k reformnímu balíčku vlády (s. 15); České zbraně pomohou Ukrajincům při protiofenzivě - rozhovor s ministryní obrany J. Černochovou (s. 16-21); Zbytečné statistiky: nepřipravenost středních škol na nápor studentů opět potvrdila neschopnost státu pracovat s daty. Informace z nich získané politici ignorují (s. 26-27); Obchodem k míru a svobodě? Ruský vpád na Ukrajinu Německu ukázal, že není snadné odtrhnout se od zemí, kde máte nainvestováno - makropohled M. Zámečnicka (s. 30-31); Východ zůstává východem: jednu generaci po sjednocení Německa přetrvávají velké rozdíly mezi východními a západními spolkovými zeměmi. Vzniká tím živná půda pro extremisty - ve spolupráci s The Economist (s. 38-39); Pária se vrací - Bašár Al-Asad - ve spolupráci s The Economist (s. 40); Čtenáři lidských hlav - umělá inteligence a strojové čtení myšlenek (s. 42-44).

Hrot**Sv. 4, (2023) č. 21**

Nepovedené vyhladovění bestie: vládní konsolidační balíček opět potvrdil, že věřit slibům politiků o zmenšení státu a závazkům nezvyšovat daně se nevyplácí - téma čísla (s. 6-11); Opatrná reforma: vláda představila změny v penzích jako odvážnou reformu. Ve skutečnosti jde o parametrické změny, samotný systém se nemění (s. 12-13); Chudé roky v důchodu (s. 15); Aby pravá ruka věděla, co dělá levá: bytostným zájmem každé země je diverzifikovat obchod, zdroje a investice, říká poradce pro národní bezpečnost Tomáš Pojar (s. 20-25); Smělé plány ministra Beka: sliboval evoluci, ale plány má spíš revoluční. Nový ministr školství Bek chce zrušit deváté třídy základních škol (s. 26-27); Válka s drony: Ukrajina se stala živou laboratoří technologické války. Její obětí jsou hranice - mezi zeměmi, mezi typy zbraní i mezi mírem a válkou (s. 32-33); Henry Kissinger: Jak se vyhnout třetí světové válce: Amerika a Čína se musejí naučit spolu žít, mají na to necelých deset let, říká bývalý americký ministr zahraničí Henry Kissinger - ve spolupráci s The Economist (s. 34-38); Leze, leze poštovský panáček: pošta je zářnou ukázkou toho, jak se podnik se solidní pověstí a nositel pokroku, který vždy využíval nejmodernější výstrelky techniky, může stát zkostrnatělým molochem (s. 40-42).

Hrot**Sv. 4, (2023) č. 22**

Mistři světa v regulacích: Evropská unie chce být světovým lídrem v ochraně spotřebitele - rozuměj v regulacích. Cena, kterou za to platí, je ale vysoká - téma čísla (s. 6-9); Kdo za tu inflaci může? - komentář M. Zámečnicka (s. 15); Vychováváme si děti nároků - rozhovor s pedagogem V. Trojanem (s. 16-21); Trojboj naslepo: mluvicí stroje spustily bitvu, jejíž fronty rozhodnou o pokroku, světovládě i povaze lidstva - technologie (s. 22-27); Spolu, nebo samostatně? - evropské volby (s. 28); Inflace, investice, dotace... hlavně vydělávat, jak to jde. A nejlépe s příspěvkem od státu - makropohled M. Zámečnicka (s. 32-33); Rodná čísla: emoce versus zdravý rozum (s. 35); Jak udržet Benátky nad vodou: protipovodňová hráz za 5,5 miliardy eur nestačí. Benátčané uvažují o zvednutí celého města - ve spolupráci s The Economist (s. 36-37); Řecká cesta nečekané přičetnosti: volby - ve spolupráci s The Economist (s. 38).

Hrot**Sv. 4, (2023) č. 23**

Německá rýma a česká chřipka: největší evropská ekonomika se letos propadla do recese. Česko je na Německu extrémně závislé - kudy se mohou německé problémy přelít do naší ekonomiky? - téma čísla (s. 6-11); Československý debakl a německý nový začátek: měnová reforma? Když dva dělají totéž, není to ani náhodou totéž - komentář M. Zámečnicka (s. 17); Co s vyhořelou a zadluženou poštou (s. 18-23); Čtěmě Václava Smila: dojem, který doma zanechal asi nejnvlivnější český rodák, byl docela rozpačitý. Škoda. Jeho knihy jsou skvělé a on sám patří mezi nejkompexnější myslící skeptiky dneška (s. 24-27); Erdogan dělící vítězící (s. 28-29); Co zastaví vymírání lidstva: globální pokles porodnosti bude mít dalekosáhlé ekonomické následky. Dá se zlověstná demografická křivka obrátit? - ve spolupráci s The Economist (s. 32-33); Vznášedlo a pomalý život: léta levných peněz poškodila Spojené státy. Čím dál méně lidí věří v práci, v riziko i jeden ve druhého (s. 36-39); ESG jako závazek pro všechny (s. 46-47).

MINISTERSTVO FINANCÍ
Odbor Provoz ICT
Oddělení Informační podpora a knihovna

Přehled nových knih

Přehled nových knih

Daně.....	45
Ekonomické vědy. Ekonomie	45
Finance. Bankovníctví. Měnový systém	46
Podnik a podnikání	46
Práce. Zaměstnanci. Zaměstnavatelé	46
Právo.....	47
Veřejné finance. Rozpočet.....	48

Daně

30159

International Fiscal Association

Cahiers de droit fiscal international : studies on International Fiscal law by the International Fiscal Association. Volume 105A and 105B, A: Reconstructing the treaty network, B: Exchange of information: issues, use and collaboration

Sešity mezinárodního daňového práva : studie IFA z oblasti mezinárodního daňového práva.

Díl 105A a 105B, A: Rekonstrukce sítě smluv, B: Výměna informací: problémy, využití a spolupráce

Rotterdam : International Fiscal Association, 2020, 385 stran : tabulky, grafy

Každoročně vydávaná publikace IFA již od roku 1939. Obsahuje velké množství znalostí o mezinárodních daňových otázkách, které se zabývají tématy, o nichž se bude diskutovat na následujícím kongresu. Sešity jsou zdrojem informací pro odborníky, kteří se zajímají o mezinárodní nebo srovnávací daňové právo. Publikace obsahuje obecnou zprávu, zprávy EU a OECD, a zprávy odvětvové o každém ze dvou vybraných témat.

30185

Jiří Kappel

Opatření proti vyhýbání se daňovým povinnostem

V Praze : C.H. Beck, 2023, xiv, 166 stran

Publikace se komplexně zabývá problematikou obecných a specifických pravidel proti vyhýbání se daňovým povinnostem (směrnice ATAD), a to zejména v oblasti daně z příjmů právnických osob, se kterými se lze v českém kontextu setkat. V této souvislosti jsou analyzována také pravidla, která v posledních letech přinesla do vnitrostátního, unijního i mezinárodního práva iniciativa BEPS (snižování základu daně a přesouvání zisků). Kromě zamyšlení nad aplikací a dopady těchto pravidel, jejich účinností i souladu se základními právními zásadami poskytuje práce také řadu odkazů na judikaturu českou a Soudního dvora EU. Jednotlivé části práce se chronologicky zaměřují na vnitrostátní pravidla před transpozicí unijní úpravy a po implementaci unijních předpisů. V závěru práce se autor vyjadřuje k reformě těchto pravidel. - Vydání první - ISBN: 978-80-7400-912-9 (brožováno)

Ekonomické vědy. Ekonomie

30190

Michal Skořepa

Ekonomické jednohubky : odpovědi na 50 důležitých otázek ekonomie a financí

Praha : Grada, 2023, 320 stran : ilustrace

Otázky z ekonomie a financí a jasně podané odpovědi, které se týkají činností bank a centrální banky, funkcí peněz, měny, inflace, státního rozpočtu, hospodaření vlády apod. Autorovým záměrem je umožnit veřejnosti lépe porozumět fungování ekonomiky a pochopit mnohé skutečnosti, o kterých informují média. Nabízí svůj pohled na danou problematiku, ale současně dává čtenářům dost informací na to, aby si udělali svůj vlastní názor. Položenými a zodpovězenými otázkami jsou např.: Můžou banky rozpůjčovat tolik peněz, kolik se jim zachce? Proč má ČNB nakoupeno tak málo zlata? Co se rozumí státem? Co by mělo být brzdou vládního zadlužování? Jak to vypadá, když zbankrotuje stát? - První vydání - Terminologický slovník. - ISBN: 978-80-271-3901-9

30196

Rainer Zitelmann ; překlad: Fish&Rabbit s.r.o.

Kapitalismus není problém, ale řešení : cesta časem napříč pěti kontinenty

Plzeň : Fish&Rabbit s.r.o., 2022, 271 stran

Srovnání hospodářského vývoje zemí s tržní ekonomikou během dvacátého století se státy, kde existoval socialismus. Autor v publikaci otevírá aktuální debatu v době, kdy státy stále více zasahují do života lidí a firem metodami plánovaného hospodářství. V přístupu k ekonomice přichází do úvahy pouze dva možné ekonomické modely. Státy a vládami řízená hospodářství, s řadou regulací a omezení, a

kapitalismus, se svobodnými trhy a konkurenční soutěží. Který ze systémů se v minulosti osvědčil nebo spíše selhal? Ve své knize zkoumá Zitelmann, zastánce volného trhu, nejčastější výtky a obvinění proti kapitalismu. Porovnává relevantní alternativy, čerpá z reálných příkladů různých zemí a na jejich základě staví své argumenty. To, k jakým výsledkům jeden či druhý ekonomický systém vede, analyzuje Zitelmann na historických datech a uvádí mnoho příkladů a srovnání ve státech Evropy, Afriky, Asie i Ameriky. - První vydání - Přeloženo z němčiny. - ISBN: 978-80-908526-4-8

Finance. Bankovníctví. Měnový systém

30187

Michal Stibor

FOREX - jak zbohatnout a nekrást

Praha : Grada, 2023, 203 stran : ilustrace

Základní a ucelený pohled na problematiku obchodování měn. Nástroje důležité při analýze trhu (fundamentální a technická analýza). Obchodní plán - vytvoření vlastního obchodního systému a řízení peněz. Nástroje a techniky, které používají profesionální tradeři. Psychologie obchodování a zásady neurolingvistického programování. Nejrozšířenější softwary pro analýzu a obchodování na Forexu. Detailní přehled brokerů pohybujících se na českém trhu. Zdroje informací o Forexu (publikace, média). - 3. rozšířené vydání - Terminologický slovník. - ISBN: 978-80-271-3935-4 (brožováno)

Podnik a podnikání

30189

Marie Krbečková, Jindřiška Plesníková

FKSP, sociální fondy, benefity a jiná plnění

Olomouc : ANAG, 2023, 190 stran

Tvorba fondu FKSP, hospodaření s ním a jednotlivé druhy plnění. Sociální fond. Vybrané benefity ve prospěch zaměstnanců. Příspěvky (dary / bezúplatná plnění) na činnost odborové organizace. Vybraná poskytovaná plnění z hlediska daně z příjmů a odvodů na zdravotní pojištění a sociální zabezpečení u zaměstnanců. Dotazy z praxe. Účtování o tvorbě a čerpání FKSP. V aktualizovaném vydání jsou doplněny legislativní změny a nový Pokyn GFŘ- D-59, účinný od 1. ledna 2023. - 8. aktualizované vydání - Znění legislativy. - ISBN: 978-80-7554-389-9 (brožováno)

Práce. Zaměstnanci. Zaměstnavatelé

30192

Jíří Žůrek

GDPR v personalistice

Olomouc : ANAG, 2022, 206 stran

Výklad nařízení o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů (GDPR), tj. nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2016/679 z dubna 2016, s důrazem na personální oblast. Základní informace, zásady zpracování osobních údajů, vztah správce a zpracovatele a další povinnosti v GDPR ve vazbě na personalistiku, práva zaměstnanců, způsoby předávání osobních údajů zaměstnanců do třetích zemí, doba uchování dokumentů v personální oblasti aj. Druhá část publikace obsahuje odpovědi na více než 50 otázek vyplývajících z různých situací, se kterými se personalisté při své činnosti setkávají. - 2. doplněné vydání - ISBN: 978-80-7554-365-3 (brožováno)

30193

Ivan Tomší

Katalog prací ve veřejných službách a správě. Katalog správních činností : zařazování zaměstnanců a státních zaměstnanců do platových tříd včetně kódů CZ-ISCO u jednotlivých příkladů prací

Olomouc : ANAG, 2023, 759 stran

Základní rámec a principy zařazování prací zaměstnanců do platových tříd v pracovněprávních vztazích a ve státní službě včetně znění všech právních předpisů. Katalog prací ve veřejných službách a správě

s vysvětlením a komentářem k některým důležitým okolnostem. Zařazování do platových tříd ve vybraných zařízeních veřejných služeb a správy. Zařazování služebních míst státních zaměstnanců do platových tříd - obecná východiska a právní předpisy. Katalog správních činností. Klasifikace zaměstnání (CZ-ISCO). - 5. aktualizované vydání - ISBN: 978-80-7554-387-5 (vázáno)

30145IV

Dagmar Kučerová, kolektiv autorů

Průměrný výdělek pro pracovněprávní účely. Dotazy z praxe

Praha : Svaz účetních České republiky, 2023, 64 stran

Správné stanovení průměrného výdělku je obsahem prvního příspěvku. Daná problematika se probírá z různých úhlů pohledu, jako např. využití průměrného výdělku v mzdové praxi, rozhodné období pro jeho zjištění, možnosti zjištění pravděpodobného výdělku a průměrného výdělku, formy průměrného výdělku a průměrný výdělek u dohod konaných mimo pracovní poměr. Součástí výkladu jsou vybrané případy použití a upozornění na zvláštnosti a výjimky. Druhá část publikace obsahuje odpovědi na dotazy z praxe, jako např. oprava daňového dokladu, chybně zaúčtovaná položka, účtování příspěvku do fondu oprav SVJ a dotazy týkající se DPH. - Okénko odborné angličtiny. - ISBN: 978-80-7626-036-8 (brožováno)

Právo

30191

Ondřej Svoboda

Mezinárodní investiční právo v kontextu Evropské unie

Praha : Leges, 2023, 235 stran : ilustrace

Publikace představuje systém mezinárodního investičního práva, společnou investiční politiku EU, systém investičního soudu a mnohostranného investičního soudu, dohody o volném obchodu, investiční dohody EU a jiné investiční dohody, mechanismy prověřování zahraničních investic a přehled činností mezinárodních organizací relevantních v této oblasti. Obsahuje ucelený přehled unijního přístupu k ochraně investic i stavu vyjednávání se třetími zeměmi, a to včetně v roce 2020 dokončeného vyjednávání o první části kontroverzní Komplexní dohody o investicích mezi EU a Čínou, probíhající modernizace Dohody k Energetické chartě, unijních snah o vytvoření mnohostranného investičního soudu nebo situace kolem investiční ochrany v pobrexiových vztazích mezi EU a Spojeným královstvím. Stranou nezůstávají ani po celé Unii rychle se rozvíjející mechanismy pro prověřování zahraničních investic. Pozornost je věnována i v návaznosti na tento trend přijatému českému zákonu č. 34/2021 Sb., o prověřování zahraničních investic. - Vydání první - ISBN: 978-80-7502-624-8

30188

Ondřej Lichnovský, Jan Vučka, Lukáš Křístek

Trestní právo daňové

V Praze : C.H. Beck, 2023, xix, 289 stran

Úvodní část publikace přináší přehled daňového (berního) systému a výběru daní. V dalších kapitolách je zpracována kategorizace jednotlivých typů daňových trestných činů. Jsou popsány způsoby, jakými se tento druh trestné činnosti v praxi páchá. Zároveň je upozorněno, na co si dát pozor při odhalování této trestné činnosti a na jaké důkazy se zaměřit při trestním stíhání pachatelů. Problematika daňových trestných činů vyžaduje znalost daňových i trestních zákonů a ekonomických souvislostí. V textu je vysvětlen rozdíl mezi daňovým a trestním řízením, včetně pravomocí jednotlivých státních orgánů. Prakticky zaměřená publikace je doplněna poznatky z praxe, případovou studií a judikaturou. - Vydání druhé - ISBN: 978-80-7400-922-8 (brožováno)

E-9643

Who's Who Legal

WWL thought leaders : arbitration 2020**Myšlenkoví vůdci WWL : rozhodčí řízení 2020**

London : Law Business Research, 2020, 180 stran : fotografie

Zpráva formou rozhovorů přináší poznatky, zkušenosti a moudrost některých předních světových rozhodců, poradců a soudních znalců z oblasti arbitráže, které vybralo sdružení světových poradců právníků se soukromou praxí Who's Who Legal.

E-9644

Who's Who Legal

WWL thought leaders : arbitration 2021**Myšlenkoví vůdci WWL : rozhodčí řízení 2021**

London : Law Business Research, 2021, 236 stran : fotografie

Zpráva formou rozhovorů přináší poznatky, zkušenosti a moudrost některých předních světových rozhodců, poradců a soudních znalců z oblasti arbitráže, které vybralo sdružení světových poradců právníků se soukromou praxí Who's Who Legal.

30195

Ivana Štenglová, Jan Dědič, Josef Fiala, Jan Lasák, Václav Pilík, Markéta Selucká a kol.

Základy občanského práva hmotného : závazkové právo. I

Praha : Leges, 2023, 542 stran

První část učebnice vysvětluje základní pojmy závazkového práva a principy, na kterých je závazkové právo založeno. Druhá část se obecně zabývá smluvním právem. Samostatná kapitola je věnována smlouvám o smlouvě budoucí a jiným přípravným smlouvám. Na ni navazuje rozsáhlé pojednání o spotřebitelských smlouvách. Následuje nejobsáhlejší část publikace, která pojednává o závazcích z jednotlivých právních jednání. Výklad postupuje systematicky a vykládá závazky ze smluv, kterými se věci převádí do vlastnictví jiného (tj. darování, koupě, směna), či ze smluv, kterými jsou přenechány věci k užití jinému (výprosa, výpůjčka, nájem, pacht, licence, zápůjčka a další). Následuje úprava pracovního poměru, závazky ze schovacích smluv, závazky ze smluv příkazního typu, zájezd, závazky z přepravních smluv, dílo, péče o zdraví, kontrolní činnost, závazky ze smluv o účtu, jednorázovém vkladu, akreditivu a inkasu, závazky ze zaopatřovacích smluv, společnost a tichá společnost a závazky z odvážných smluv. Nakonec se publikace zabývá závazky z právního jednání jedné osoby. Teoreticky zaměřený výklad se nevyhýbá ani praktickým otázkám a zohledňuje judikaturu i recentní změny právní úpravy. Výklad je doplněn kontrolními otázkami. - Vydání první - ISBN: 978-80-7502-631-6

Úplné znění zákonů (ÚZ)

30140/1539

Ochrana spotřebitele. Spotřebitelský úvěr : redakční uzávěrka 10.4.2023

Veřejné finance. Rozpočet

30186

Ministerstvo financí - Sekce Veřejné rozpočty

Státní rozpočet 2023 v kostce : kapesní příručka Ministerstva financí ČR

Praha : Ministerstvo financí ČR, 2023, 57 stran : ilustrace, portrét

Informační příručka popisuje hlavní funkce státního rozpočtu, jeho charakteristiky, proces jeho přípravy a přináší informace k rozpočtu na rok 2023. V předmluvě ministr financí Z. Stanjura shrnuje stav veřejných financí v ČR a uvádí priority MF v nastávajícím období. Následují informace v tabulkách a grafech o rozpočtu na rok 2023. Jsou popsány základní ukazatele, příjmy a výdaje státního rozpočtu, vládní vs. státní dluh, mezinárodní srovnání příjmové oblasti ČR se zeměmi OECD a EU, finanční vztahy ČR k rozpočtu EU, finanční vztahy k rozpočtu krajů a obcí, k systému veřejného zdravotního pojištění a makroekonomická východiska pro rok 2023. Popis tvorby zákona o státním rozpočtu, jeho obsahu a fázi rozpočtového cyklu je obsahem druhé části příručky. - Vydání první - Publikace byla připravena na základě dat dostupných k 8.4.2023. - ISBN: 978-80-7586-058-3 (brožováno)

Ostatní

30197

Petra Košťálová, Lukáš Pecha, Michal Řoutil, Anna Sochová

Dějiny Arménie

Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2023, 481 stran : ilustrace

Dějiny Arménie a jejích obyvatel v rozmezí přibližně 4000 let. Od nejstarších dějin Zakavkazska po tzv. šestitýdenní válku v září 2020 mezi Arménií a Ázerbájdžánem. Arménská diaspora v ČR a stručná historie česko-arménských vztahů. - Vydání první - Chronologický přehled významných událostí. - ISBN: 978-80-7422-689-2

Odbor Provoz ICT Oddělení Informační podpora a knihovna

Výpůjční doba knihovny

Pondělí a středa:

9:00 - 12:00

13:00 - 16:00

(v červenci a v srpnu do 15:00)

Úterý a pátek:

9:00 - 12:00

13:00 - 15:00

Čtvrtek:

9:00 - 12:00

Z toho pro veřejnost:

Pondělí a středa:

9:00 - 12:00

13:00 - 16:00

(v červenci a v srpnu do 15:00)

tel.:

257042588

e-mail:

knihovna@mfcz.cz

Informace pro veřejnost:

<http://www.mfcz.cz/cs/o-ministerstvu/sluzby-verejnosti/odborna-knihovna/zakladni-informace>

Intranet:

<http://knihovna.mfcz.cz/oknihovne.php>